

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra anglistiky

Diplomová práce

Mytologie příběhů Harryho Pottera
Mythology as a Source of the Harry
Potter Series

Vypracovala: Anna Veselková, 6. ročník, ČJ-AJ/ZŠ
Vedoucí práce: Mgr. Alice Sukdolová, Ph.D.

České Budějovice 2014

Prohlašuji, že jsem svou diplomovou práci na téma *Mytologie příběhů Harryho Pottera/Mythology as a Source of the Harry Potter Series* vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě - v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných pedagogickou fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích 30. 4. 2014

.....

Anna Veselková

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat své vedoucí práce paní Mgr. Alici Sukdolové, Ph.D. za pomoc při psaní diplomové práce a dále pak svým rodičům a příteli za bezbřehou trpělivost a podporu během mého studia.

Anotace

Cílem diplomové práce *Mytologie příběhů Harryho Pottera* je zaměřit se na inspirační zdroje, které ovlivnily spisovatelku Joannu Kathleen Rowlingovou. Usouvztažňuje mytologii postav a zvířat v sérii příběhů o Harrym Potterovi. Východiskem práce je definice pojmů mytologie, mýtus, archetyp Carla Gustava Junga a analýza encyklopedických zdrojů (*Encyklopaedia Mythica*).

Hlavní důraz je kladen na porovnávání těchto prvků z mytologického a archetypálního hlediska s literárními postavami a zvířaty v konkrétních příbězích o Harrym Potterovi.

Abstract

The aim of the diploma thesis, *Mythology as a Source of the Harry Potter Series*, is focused on inspirational sources which influenced the writer Joanne Kathleen Rowling. It organizes the mythology of characters and animals in successions of stories about Harry Potter. The basis of the thesis is the formulation of terms mythology, myth, Carl Gustav Jung's archetype and the analysis of encyclopaedic sources (*Encyklopaedia Mythica*).

The main emphasis is put on the comparison of these features of mythology and archetype with literary characters and animals in particular stories about Harry Potter.

Klíčová slova

Harry Potter, mýtus, mytologie, archetyp, Řecká mytologie, stvoření

Key words

Harry Potter, myth, mythology, archetype, Greek mythology, creatures

Obsah

ÚVOD.....	7
1 FORMULACE MÝTU A MYTOLOGIE.....	8
1.1 Definice obecně	8
1.2 Mytologie a mýtus	9
1.2.1 Konflikt mezi abstraktními pojmy Dobra a Zla	11
2 ARCHETYP.....	13
2.1 Definice	13
2.2 Archetypální hierarchizace podle Junga.....	15
2.2.1 Stín (The Shadow).....	15
2.2.2 Anima a Animus.....	18
2.2.3 Zosobněné postavy	20
2.2.4 Archetypální objekty, místa, abstraktní tvary a procesy	22
3 Inspirační zdroje pro kouzelný svět J. K. Rowlingové	25
3.1 Řecká mytologie	25
3.1.1 Božstvo	26
3.1.2 Polobožstvo a hrdinové	28
3.2 Stvoření v řeckých mýtech	30
3.2.1 Bazilišek	30
3.2.2 Drak	32
3.2.3 Fénix	35
3.2.4 Giganti	37
3.2.5 Gryf.....	40
3.2.6 Jednorožec	42
3.2.7 Kentauři	44
3.2.8 Kerberos	46
3.2.9 Pegas.....	48
3.2.10 Sfinga.....	49
3.2.11 Vlkodlak	50
3.3 Britské příšery v knihách J. K. Rowlingové.....	53
3.3.1 Bludníček (Hinkypunk).....	53
3.3.2 Černý pes (Black Dog)	54

3.3.3	Ďasovec (Grindylow)	56
3.3.4	Karkulinka (Red Cap).....	56
3.3.5	Leprikón (Leprechaun).....	57
3.3.6	Rarach (Pixie).....	57
3.4	Ostatní kouzelní tvorové.....	58
3.4.1	Troll	58
3.4.2	Tůňodav (Kappa).....	60
4	Diferencovanost příběhu J. R. R. Tolkiena a J. K. Rowlingové	61
5	Závěr.....	63
6	Resumé.....	65
7	Bibliografie.....	67
8	Přílohy	70

ÚVOD

Britská autorka J. K. Rowlingová je spisovatelkou oslovující současný svět a všechny věkové kategorie. Její čtenářské vědomosti a zkušenosti, získávané po celý život, ji přivedly k myšlence vytvořit onen čarovný a magický svět obklopující malého a nadaného kouzelníka Harryho Pottera. Pro čtenáře všech věkových kategorií stvořila příběh, založený na archetypech, neboli pravzorcích chování, předávajících se z generace na generaci, doplněný o mnohé odkazy na bájná zvířata, tvory, bytosti. Tyto mytické odkazy dokázala J. K. Rowlingová do románů umně zakomponovat tak, že si čtenáři při prvním čtení neuvědomují, že některé příběhy již znají. Jakmile ale čtenář začne číst mezi řádky, objeví jiný, další svět ukrývající se v pozadí hlavního dějství. Toto byl hlavní důvod vedoucí mě k rozhodnutí podrobněji potterovské romány zpracovat a ponořit se tak více do pátrání po stopách mytických dědictví. Odhalila jsem zvířata, pocházející z řecké mytologie, tvory z britských příběhů a další z jiných zemí. Snažila jsem se provázat charakteristiku postav, jmen a zvířat z mytologického pohledu a s její pomocí vyzdvihnout význam těchto bytostí a tvorů, které J. K. Rowlingová zařadila do románů o mladém kouzelníkovi.

Diplomová práce Mytologie příběhů Harryho Pottera se v úvodních kapitolách věnuje vysvětlení a definování termínů mytologie a mýtus v rámci literární teorie. Na konkrétních postavách z potterovské ságy spisovatelky J. K. Rowlingové aplikuji specifikaci archetypů podle hierarchického řazení C. G. Junga. Mýtus je porovnáván s jiným literárním žánrem - s pohádkou, přičemž práce poukazuje na základní odlišnosti mezi těmito žánry. Stěžejním inspiračním zdrojem románu je řecká mytologie, a proto se následující kapitoly zaměřují na tuto mytologii, její božstvo, polobožstvo, hrdiny a tvory. Práce porovnává mytické bytosti s literárními postavami uvedeného románového cyklu. V posledních kapitolách je potterovská sága poměřována s díly literáta Johna Ronalda Reuela Tolkiena. Důraz je kladen na jejich vzájemnou diferencovanost.

Poznatky z úvodních kapitol aplikuji na konkrétní příklady románů o Harrym Potterovi a zaměřuji se na inspirační zdroje J. K. Rowlingové a analyzuji je.

1 FORMULACE MÝTU A MYTOLOGIE

Mýty jsou nedílnou součástí příběhů o Harrym Potterovi, neboť vytvářejí magický a kouzelný svět, ve kterém vystupují nadpřirozené bytosti, duchové, a prolínají se s bájnými tvory a zvířaty. Primární poslání všech mýtických vyprávění spočívá v reinkarnaci zla, které neustále povstává, takže je zcela nezbytné s ním nepřetržitě bojovat, aby společnost mohla žít životem, na který je zvyklá. V souboji se zlem může hlavní hrdina zaváhat, pochybovat, nebo i zemřít, ale nesmí být tímto soupeřem ovládnut. Harry Potter má přesně takové rysy mýtického hrdiny, neboť je tím vyvoleným, kdo může zlo v podobě Voldemorta zastavit. I on prochází vnitřní katarzí, kdy ho pronásledují temné stíny ohrožující jeho správný úsudek.

Chtěla jsem se vydat po stopách mýtů a odhalovat spojitosti mezi nimi a tvorbou J.K. Rowlingové.

1.1 Definice obecně

Již od dob, kdy se objevují první slovesné projevy, je lidstvo fascinováno příběhy o nadpřirozených bytostech, o bozích, bájných zvířatech, či tvorech z jiného světa. A proto existuje nepřeberné množství těchto vyprávění, která se mezi lidmi tradují napříč všemi kontinenty i staletími. Každý národ, stát i kmen nejenom na pevnině, ale i na ostrovech, či poloostrovech si utvářel svoje vlastní mytologie, které se díky historickému vývoji i dalším vlivům navzájem odlišují. Přesto se v nich dají najít společné rysy týkající se otázek, jak byl stvořen svět i lidstvo, neboť hledání této odpovědi zaměstnává lidstvo od nejstarších dob po současnost, což souvisí s potřebou člověka porozumět řádu přírody, jenž si sám logicky nedokázal vysvětlit.¹ Termín „mytologie“ se užívá ve významu teoretické studie, která zkoumá nejen mýty jako takové, ale všeobecně také celé systémy mýtů. Z tohoto vyplývá, že hlavním smyslem mýtů a mytologie je hledání usnadněného logického vysvětlení, co je to vesmír a vše kolem něj. Mytologie má v moderní společnosti podobné funkce jako věda, náboženství, teologie a další. Systém mýtů ustanovil světový a historický rámeček společností, jimž chybí sofistikovanější přehled.

Bartlettová o mytologii píše: „*Symbolický svět mytologie lze vnímat jako zrcadlo, v němž se odráží náš vnitřní vesmír.*“²

---

¹ DOYLE, Bernard. *Mythology* [online]. [cit. 31. 10. 2012]. Dostupný na WWW: <<http://www.pantheon.org/articles/m/mythology.html>>.

² BARTLETTOVÁ, Sarah. *Mýty a báje od A do Z*. Londýn: Godsfield Book, 2009, s.14

Kromě podávání vysvětlení o tom, jak vznikl svět, mytologie hledají také odpovědi na otázky týkající se každodenních přírodních úkazů. „*The Egyptian scarab god Khepri, who rolled the ball of the sun across thy sky each day thus provided an explanation of the rising of the sun each day, its progress across the sky and its setting in the evening.*“³ Na Novém Zélandu zase připisují ranní rosu k slzám boha nebes – Rangi, který pláče pro bohyni země – Papa, od níž byl odloučen. Jedná se tedy o tzv. přírodní mýty. Mytologické příběhy vytvořily základ pro náboženství různých společenství.

Sarah Bartlettová ve své knize *Mýty a báje od A do Z* dochází k závěru, že v mytologii, jež vychází z různých oblastí světa, se vždy setkáváme s bohem, který je charakterizován jako stvořitel. Tento tvůrce světa je většinou doprovázen společenstvím dalších bohů. Stvořitelem budovaný kosmologický řád je rozdělen na dvě části, a to na bohy tvořící vyšší část, a na ty, kteří jsou součástí části nižší. V příbězích se nejčastěji objevují antagonističtí bohové, jako bohové nebes a země, slunce a podsvětí, lásky a války.

1.2 Mytologie a mýtus

Chceme-li definovat termín mytologie, je nezbytné si vymezit pojem mýtus. Tento výraz pochází z řeckého slova „mythos“, původně znamenající určitý projev či promluvu. Dle již zmiňované S. Bartlettové je mýtus: „základním prvkem řady věroučných systémů a náboženství.“⁴ Zpřesníme-li tento pojem, jedná se o vyprávění nebo příběhy o bytostech – bozích, které jsou zařazeny do ucelené soustavy, přičemž tyto příběhy jsou považovány za pravdivé a posvátné, úzce spojené s náboženstvím.⁵ Mýtus tedy usiluje o logické vysvětlení podstaty světa a společnosti. „...all myths are...believed to be true by the peoples of the societies that used or originated the myth.“⁶ Význam tohoto pojmu se v průběhu staletí neustále etymologicky proměňoval. V minulosti lidstvo vnímalo mýty jako „pravdy“, neboť nemohlo při svých otázkách přijít na jiné, „vědecktější“ vysvětlení. V dnešní době je mýtus považován za vyprávění o dávných legendách starověku, přičemž pravdivost těchto příběhů není pro čtenáře směrodatná.

Guus Houtzager ve své knize *Encyklopedie řecké mytologie* tvrdí, že mytologické příběhy vznikly proto, aby lidé pochopili některé úkazy a to nejen přírodní, ale právě také

---

³ DOYLE, Bernard. *Mythology* [online]. [cit. 31. 10. 2012]. Dostupný na WWW: <<http://www.pantheon.org/articles/m/mythology.html>>.

⁴ BARTLETTOVÁ, Sarah. *Mýty a báje od A do Z*. Londýn: Godsfield Book, 2009. s.10

⁵ HARPER, Douglas. *Myth* [online]. [cit. 23. 10. 2012]. Dostupný na WWW: <http://www.etymonline.com/index.php?term=myth&allowed_in_frame=0>.

⁶ DOYLE, Bernard. *Mythology* [online]. [cit. 31.10.2012]. Dostupný na WWW: <<http://www.pantheon.org/articles/m/mythology.html>>.

ty „nadpřirozené“, které se zdají být nevysvětlitelné. Patří sem otázky typu, jak vznikl svět kolem nás, stromy, voda, hory, kdo stvořil člověka a zvířata a z jakého důvodu se najednou tyto tvorové a věci ocitli na Zemi, co je smrt a proč existuje, co se stane, když člověk zemře, kam odchází. V obecném povědomí tu mýty byly od počátku „všeho“, nejprve se objevilo vyprávění o tom, jak vznikl svět, či jak se na Zemi objevili první lidé a vše kolem nich. Autorka knihy *Krátká historie mýtu* také tvrdí, že: „*Mýtus pojednává o neznámém; o tom, pro co zprvu nenacházíme žádná slova.*“⁷ Můžeme tedy říci, že mýtus je taková forma informace, kterou si lidé po celý život na Zemi předávali z generace na generaci; informace, která se zejména šířila vyprávěním, přičemž lidé si touto orální formou předávali své poznatky, zkušenosti, aby se popřípadě do budoucna mohli vyvarovat nepříjemnému osudu.⁸ Zsuzsa Kulcsárová tvrdí, že my, jakožto bytosti dnešní doby, chápeme slovo „mýtus“ jako příběhy o postavách a krajích bájných, které však nejsou historicky podložené. Touto myšlenkou vymezuje výše zmíněný pojem v širším slova smyslu. Naopak v užším slova smyslu vidí „mýtus“ jako báji, která vychází z „nadpřirozených“ tradic společenství, zachycuje historii bohů, události z jejich bytí, skutky a další. Postupem času a s přibývajícými příběhy, které se spojovaly v celky, vznikly mytologie.⁹ Mytologie znamená „*vědu, která se zabývá zkoumáním a výkladem mýtů. Tato věda sahá svými kořeny až do starověku, k řeckým historikům a filosofům. Řecký myslitel a cestovatel Euémeros z Esseny (4.-3. stol. př. n. l.) byl původcem teorie, podle níž jsou bohové vlastně zbožštění hrdinové – králové, náčelníci apod. Jako věda však mytologie vznikla v období osvícenství a romantismu a její vznik a vývoj byl určován pokroem etnografické vědy, jazykovědy a psychologie.*“¹⁰ Mytologii utvářejí okruhy témat, a to genealogické, kosmogonické, etiologické, stvořitelské a civilizační mýty. Civilizační mýty popisují a vyprávějí příběhy o hrdinech a jejich činech v boji proti zlu, což je i případ potterovské ságy.

Panini ve své knize dále předkládá tezi, že mýtus je člověkem oblíben pro snadnost jeho pochopení, je vyprávěn jednoduše a snaží se vysvětlit věci, které nejsou člověku příliš známé a díky nim je pak lze lépe pochopit¹¹; je vyprávěn tak, aby tomu většina lidí rozuměla, aby si v něm každý našel nějakou myšlenku, neboť pohled na jistý problém je jiný z hlediska stáří a zkušeností. Tuto myšlenku o „oblíbenosti“ mýtů také popisuje

---

⁷ ARMSTRONG, Karen. *Krátká historie mýtu*. Praha: Argo, 2006, s. 9

⁸ PANINI, Giorgio. *Velký atlas mytologie*. Bratislava: Perfekt, 1996, s. 10

⁹ KULCSÁR, Zsuzsy. *Světové mytologie*. Praha: Orbis, 1973, s. 12-13

¹⁰ Tamtéž

¹¹ PANINI, Giorgio. *Velký atlas mytologie*. Bratislava: Perfekt, 1996, s. 9

Houtzager. „*Starořecká mytologie vyniká v porovnání s mytologiemi jiných kultur jistou lehkostí a veselou hravostí, což pravděpodobně přispívá k její trvalé oblíbenosti.*“¹²

Mýtus je velice často zaměňován s dalšími literárními útvary (např. pohádka), a proto je nezbytné tyto podobné žánry od sebe v základních bodech odlišit. I Zsuzsa Kulcsárová v řeckém slově „mythos“ vidí míšení znaků několika literárních žánrů, například: povídky, legendy, pověsti¹³ a především pohádky.

Společným znakem mýtu a pohádky je výskyt nadpřirozených a kouzelných bytostí, což činí tyto literární útvary zaměnitelnými. V obou žánrech se objevují kouzla, čary a kletby. Hlavní postavy pohádek jsou obdařeny kladnými vlastnostmi, jež umožňují zdolávat nelehké úkoly a překážky, což zdůrazňuje jejich hrdinskost. Tito hrdinové jsou zastánci dobra bojující proti zlu, jež je nakonec poraženo. Ve výjimečných případech pohádky nekončí šťastně. Je nutno mít na paměti, že pohádky nebyly v minulosti primárně určeny jen dětem, ale i dospělým. Důležitým aspektem pohádek je zakomponovaný morální podtext, který děti vnímají jako náповědu, jak rozeznat dobro od zla. Pohádka netvoří ucelený svět, který by vysvětloval povahu civilizace, čímž se výrazně liší od mýtů. Pohádka též není zpravidla časově a místně určena.

1.2.1 Konflikt mezi abstraktními pojmy Dobra a Zla

Jeden z nejběžnějších pojmů v mytologii a zejména pak v křesťanských, židovských a muslimských zvycích je donekonečna se opakující a věčný boj mezi Dobrem a Zlem. Motiv boje se objevuje nejen ve fantazijní literatuře pro děti, jako jsou pohádky, ale obecně v celé literární historii. Klíčovým prvkem všech příběhů o malém kouzelníkovi Harrym Potterovi je časté odvracení nebezpečí, jemuž vystavuje nejobávanější černokněžník lord Voldemort hlavního hrdinu. Jejich konflikty byly předpovězeny ve věštbě ještě před narozením Harryho.

V magickém světě J. K. Rowlingové existují charakterní kouzelníci, stojící na straně Dobra v čele s Albusem Brumbálem i Harrym Potterem, a proti nim stojí kouzelníci na straně Zla v čele s lordem Voldemortem. Zmiňované Dobro vychází z nebelvírské koleje a kořeny Zla jsou zapuštěny v koleji zmijozelské, ve které studoval Voldemort. Harry žil obyčejným životem, než dorazil do Bradavic, o kouzelném světě nevěděl nic. Někteří kouzelníci se dokonce domnívali, že ovládá ještě černější magii než samotný lord

---

¹² HOUTZAGER, Guus. *Encyklopedie řecké mytologie*. Čestlice: Rebo, 2003, s. 7

¹³ KULCSÁR, Zsuzsy. *Světové mytologie*. Praha: Orbis, 1973, s. 12

Voldemort. Během rozřazování do bradavických kolejí si Harry nakonec zvolí Nebelvír, ačkoliv mu Moudrý klobouk radil Zmijozel, kolej neblaze proslulou černokněžníky.¹⁴

---

¹⁴ HIRSCH, Anne-Christin. *The Combat of Good and Evil* [online]. [cit. 29. 11. 2013]. Dostupný na WWW: <http://www.grin.com/en/e-book/114910/names-and-their-underlying-mythology-in-j-k-rowling-s-harry-potter-novels>

2 ARCHETYP

Archetyp je abstraktní pojem, který nelze přesně definovat a vyjádřit, lze se však zaměřit na jeho účinek, neboť tvoří archetypické obrazy. Psycholog C. G. Jung tento pojem vysvětlil slovy: „*Archetypické obrazy jsou motivy nebo univerzální vzorce chování, pocházející z kolektivního nevědomí; jsou základními obsahy náboženství, mytologických příběhů, legend a pohádek.*“¹⁵ Neexistuje přesné vyjádření archetypů, ale prostřednictvím vyprávění mytických příběhů se můžeme dobrat k jejich podstatě. V literárních dílech pojem archetyp ztvárňuje jisté motivy, donekonečna a stále se opakující. Tyto opakující se motivy nalezneme i v knihách o Harrym Potterovi. V mytických příbězích hrají důležitou roli archetypální postavy s modelovými vlastnostmi a typem chování. Tyto archetypální postavy vystupují i v románech o mladém kouzelníkovi. Albus Brumbál je ztělesněním moudrého starce, postavu Lily Potterové lze připodobnit k Animě, Harryho Pottera k archetypu dítěte a hrdiny. V potterovské sáze se rovněž objevují archetypální objekty, místa, abstraktní tvary a procesy, o kterých se zmiňuje C. G. Jung.

Joseph Campbell ve své knize *Tisíc tváří hrdiny (The Hero with a Thousand Faces)* poprvé uvedl termín monomýtus, kterým pojmenovává základní osnovu objevující se v mytických příbězích o hrdinech. Podle jeho schématu lze monomýtus členit na vyzývání k dobrodružství, zdolávání zkoušek, dosažení cíle a navrácení se zpět.¹⁶ Takto definovaný monomýtus je základní dějovou osou celého příběhu o mladém kouzelníkovi.

2.1 Definice

Lidstvo se od počátku své existence snaží pojmenovávat realitu prostřednictvím symbolů, například svět jako celek, mezilidské vztahy a vztah člověka ke světu, jeho místo ve vesmíru, atd. I J. K. Rowlingová vycházela z pravzorů, které nejvýznamnější představitelé oboru psychologie, jako byl Carl Gustav Jung, či Sigmund Freud, nazývali archetypy.

Carl G. Jung, německý psycholog, rozvinul Freudovu představu o nevědomé mysli a přepracoval ji prostřednictvím termínu „*kolektivní nevědomí*“. Podle Junga je tento termín tvořen věčnou formou a zároveň se jedná o pud, či instinkt a pozůstalost veškerého lidského společenství. Toto kolektivní nevědomí nás ve skutečné realitě ustanovuje naším znakem, či symbolem, dále pak nadějí, či přáním, smyslem a spojitostí. Svět kolem nás,

---

¹⁵ SHARP, Daryl. *Slovník základních pojmů psychologie C. G. Junga*. Brno: T. Janeček, 2005, s. 31

¹⁶ CAMPBELL, Joseph. *Tisíc tváří hrdiny*. Praha: Portál, 2000, s. 221

jenž dobře známe, je pouze stín, neboť realita, ukryvající se za tímto stínem, je věčná forma, podstata, archetyp. Jung klade důraz na tyto archetypy: Stín (*Shadow*); Kejklíč (*Trickster*); obraz ženy v nevědomí muže (*Anima*); obraz muže v nevědomí ženy (*Animus*); Matka (*Great Mother*); Moudrý stařec (*Wise Old Man*); Dítě (*Child*); Přeměna (*Transformation*); Magický kruh (*Mandala*); sebeuskutečnění vlastního já (*individuation of Self*).¹⁷

Jungova teorie osobnosti zahrnuje tři stupně vědomí. Do první úrovně vědomí patří pojem *ego*, neboli „já“. Ego je součástí psychiky (*psýché*), kde je nahromaděno veškeré vědomé myšlení. Ego netvoří celek psýché, nýbrž je jejím pouhým zprostředkovatelem. Kolektivní nevědomí se skládá z myšlenek, utvářejících se v každé psychice člověka, které nejsou vědomé, ale do vědomosti mohou přejít. Osobní nevědomí je pak tvořeno osobními, neboli vlastními, zkušenostmi. Psýché je součástí kolektivního nevědomí, které však není vědomé a také nemá základy ve zkušenosti. Termín „kolektivní“ je užíván, protože je utvořen z takové části nevědomí, která není individuální, nýbrž všeobecná. Je místem všeobecných symbolů a archetypů.¹⁸

Carl G. Jung nesouhlasil s názorem Johna Locka, anglického filosofa, který tvrdil, že člověk nepřichází na svět s jakýmkoliv vrozenými vlastnostmi. Jung se totiž domníval, že právě v termínu kolektivního nevědomí se ukrývá odkaz na vrozené pudy, které lze nalézt u veškerého lidstva. Jung vysvětluje, že pojem „kolektivní“ užívá proto, neboť tato nevědomá část není individuální, ale obecná, na rozdíl od osobní vlastní duše člověka. Tato kolektivní část obsahuje a způsobuje chování, které je víceméně charakteristicky stejné a nalezneme jej na jakémkoliv území a u všech lidí.¹⁹

Jung volně přirovnává archetyp k pojmu pocházejícímu od Platóna, a to „*eidos*“, neboli idea; podstata. Platónova podstata je věčná a neměnná. Vše od kamene po stromy, od krásy po spravedlnost má nějakou věčnou a neměnnou podobu, jež se odráží v proměňujícím se světě dobře pro lidstvo srozumitelném. Podstaty jsou mimoprostorové a bez časové dimenze. Tyto podstaty vnímá jako dokonalé a základní skutečnosti všeho zobrazení.²⁰

Jung rozděluje psychiku na další vrstvy, a to na *osobní nevědomí*, což je vrstva, odrážející se od vrstvy hlubší, tzv. *vrstvy kolektivního nevědomí*. Jedná se o takové

---

¹⁷ SHARP, Daryl. s. 18-59

¹⁸ JUNG, Carl Gustav. *Archetypy a nevědomí*. Brno: T. Janeček, 1999, s. 146

¹⁹ JUNG, Carl Gustav, s. 98

²⁰ JUNG, Carl Gustav, s. 99

chování, které lidé používají v různých životních chvílích a které je pro všechny osoby shodné. Jung tvrdí, že archetyp je obsažen právě ve vrstvě *kolektivního nevědomí*.²¹

Tento německý psycholog se domnívá, že všechny příběhy a symboly jsou založeny na mytických modelech, pocházejících z minulosti lidí. Na základě těchto poznatků stanovil různé archetypy utvářející kolektivní nevědomí. Tyto archetypy se staly stěžejním východiskem pro další autory (např. S. Barlettová). Tyto jednotlivé archetypy se nacházejí v každém lidském nevědomí a záleží na životní cestě každého člověka, jaký z těchto archetypů se bude projevovat a v jaké podobě.²²

Archetypy se projevují skrze nevědomí, stejně jako pudy. Archetypy mají svou vlastní energii a vlastní plány. V psychice jednotlivce buď mohou vyvolávat smysluplné užívání symbolů, nebo se mohou křížit s typickými touhami a myšlenkami. Fungují jako celky, které jsou v povaze přechodné a negativně blíže určují vědomou psychiku. Společenské celky vytvářejí mýty, náboženská vyznání a filozofie, které v historii ovlivňují nejen země, ale také období. Tyto společenské celky jsou lidská vysvětlení v otázkách hladomoru, válek, nemocí a smrti.

2.2 Archetypální hierarchizace podle Junga

Archetypální představy mohou mít různé podoby. Jung je člení do několika skupin, počínaje vnitřními povahami, jež pojmenoval jako stín, anima, animus a vlastní já. Jinými a zároveň konkrétnějšími archetypy jsou *zosobněné postavy* (kejklíč, hrdina, boží dítě), *objekty* (stromy, magické kruhy, Svatý grál), *místa* (domov, okouzlené zahrady, labyrint, peklo), *procesy* (noční mořské plavby, zasvěcené rituály, hrdinská hledání, alchymistické procedury), *abstraktní tvary* (kruhy, čtverce, spirály a mandaly).

Archetypální typy se vyskytují i v příbězích o Harrym Potterovi, kdy nezpochybnitelným archetypálním hrdinou je hlavní protagonista, atributy moudrého starce můžeme vystopovat v postavě Albuse Brumbála. Nelze opomenout ani archetypální objekty (Ohnivý pohár), místa (labyrint), procesy (kouzelnické rituály, alchymie).

2.2.1 Stín (The Shadow)

Pojem „stín“ je definován jako osobní nevědomé mínění. Naši osobnost lze vnímat jako „tvář“, kterou ukazujeme světu kolem nás, ale stín je to, co se pod tvář ukrývá.

---

²¹ FRANČE, Vojtěch. *Archetyp* [online]. [cit. 6. 11. 2012]. Dostupný na WWW: <http://ografologii.blogspot.cz/2008/05/archetypy.html>

²² BARTLETTOVÁ, Sarah. *Mýty a báje od A do Z*. Londýn: Godsfield Book, 2009. s. 28

Srovnávání se se stínem nebo s osobní nevědomostí je nepříjemná zkušenost, protože tímto dochází k odhalování našich zranitelných míst a naší nedokonalosti. Dojde-li ke střetnutí se stínem, jsme zavaleni pocitem viny a zostuzení, což se snažíme udržet skryté. Stín je součástí nevědomí tvořeného našimi potlačovanými a zapomenutými záležitostmi. Toto střetnutí se stínem lze připodobnit k vnitřní bitvě o vykoupení se a zároveň se jedná o nezbytný krok k rozvoji osobnosti. Jung přirovnává pojem stínu k úzkým dveřím, kterými je složité projít, ale jakmile tak učiníme, jsme katapultováni do kolektivního vědomí, kde má každý jedinec určitý účel. V pojmu stín, zjednodušeně řečeno, nalézáme temné stránky, které pronásledují osobnost každého z nás.²³

Harry Potter není absolutně dokonalou a čistou literární postavou. Dopouští se mnoha chyb, které však dokáže přemoci díky svému svědomí a vyvinutému smyslu pro morálku. Mezi temné stránky Harryho Pottera patří vznětlivost, zbrklé činy a jistá povýšenost. Jeho návaly vzteku jsou nečekané, a proto je Harry nedokáže ovládat. Ve Vězni z Azkabanu roztránil skleničku tety Marge, když kritizovala jeho výchovu. Dokonce ji svým vztekem nafoukl jako balón, čímž porušil zákaz užívání kouzel v mudlovském světě.

Nejhorší výbuch hněvu ho přemůže na konci Fénixova řádu při rozhovoru mezi Harrym a Brumbálem.

„Harry felt the white-hot anger lick his insides, blazing in the terrible emptiness, filling him with the desire to hurt Dumbledore for his calmness and his empty words.“²⁴

„“THEN - I - DON'T - WANT - TO - BE - HUMAN!” Harry roared, and he seized the delicate silver instrument from the spindlelegged table beside him and flung it across the room; it shattered into a hundred tiny pieces against the wall. Several of the pictures let out yells of anger and fright, and the portrait of Armando Dippet said, “Really!”

“I DON'T CARE!” Harry yelled at them, snatching up a lunascope and throwing it into the fireplace. “I'VE HAD ENOUGH, I'VE SEEN ENOUGH, I WANT OUT, I WANT IT TO END, I DON'T CARE ANY MORE” He seized the table on which the silver instrument had stood and threw that, too. It broke apart on the floor and the legs rolled in different directions.“²⁵

---

²³ SHARP, Daryl. *Slovník základních pojmů psychologie C. G. Junga*. Brno: T. Janeček, 2005, s. 147

²⁴ ROWLING, Joanne Kathleen. *Harry Potter and the Order of the Phoenix*. London: Bloomsbury, 2003, s. 616

²⁵ Tamtéž

Ve Fénixově řádu má Harry noční vidění o tom, že pana Weasleyho napadl had. Přesvědčuje sebe, že tím hadem nebyl on. Zmocňují se ho pocity vzteku nutkajícího ublížit Brumbálovi. *„I think I'm going mad. Back in Dumbledore's office, just before we took the Portkey... for a couple of seconds there I thought I was a snake, I felt like one - my scar really hurt when I was looking at Dumbledore - Sirius, I wanted to attack him!“*²⁶ Nakonec mu Brumbál vysvětlí, že se dostal do hlavy hada, ale útok zapříčinil Voldemort. Stinné stránky v duši jsou způsobené zásahem Voldemorta, který z Harryho učinil nositele jednoho z viteálů, takže část duše tohoto černokněžníka se otiskla do nitra mladého kouzelníka.

Nejenom Harry bojoval se svým stínem, ale také Brumbála celý život sužoval pocit viny za smrt jeho sestry Ariany. Brumbál se chtěl stát pánem smrti a najít všechny tři relikvie.

„Grindelwald. You cannot imagine how his ideas caught me, Harry, inflamed me. Muggles forced into subservience. We wizards triumphant. Grindelwald and I, the glorious young leaders of the revolution.

“Oh, I had a few scruples. I assuaged my conscience with empty words. It would all be for the greater good, and any harm done would be repaid a hundredfold in benefits for wizards. Did I know, in my heart of hearts, what Gellert Grindelwald was? I think I did, but I closed my eyes. If the plans we were making came to fruition, all my dreams would come true.

*“And at the heart of our schemes, the Deathly Hallows! How they fascinated him, how they fascinated both of us! The unbeatable wand, the weapon that would lead us to power! The Resurrection Stone – to him, though I pretended not to know it, it meant an army of Inferi! To me, I confess, it meant the return of my parents, and the lifting of all responsibility from my shoulders.“*²⁷

Albus Brumbál cítil obrovskou vinu a žal, s čímž se nakonec musel naučit žít. Byla to cena za jeho fatální pochybení. Snažil se odmítat funkce přinášející moc, neboť věděl, že této touze nedokáže účinně vzdorovat.

---

²⁶ ROWLING, Joanne Kathleen. *Harry Potter and the Order of the Phoenix*. London: Bloomsbury, 2003 s. 365

²⁷ ROWLING, Joanne Kathleen. *Harry Potter and the Deathly Hallows*. London: Bloomsbury, 2007, s. 376-377

2.2.2 Anima a Animus

Pojem anima a animus lze vhodně přirovnat k východnímu pojmu „jin jang“, neboli k negativním a kladným principům, objevujícím se v čínské mytologii. Anima a animus jsou ženské a mužské protějšky, které se ukazují v dualitě tělesného zobrazení. Psychologové, jako byli Karl Jung, Sigmund Freud a Alfréd Adler, věřili, že jsme v podstatě oboupohlavní bytosti, ačkoliv jsme na svět přišli jako bezpohlavní plod. Společenská očekávání pro Junga znamenaly, že jsme se vyvinuli z poloviny našeho souhrnu schopností. Pojem anima hraje důležitou roli v nevědomí muže a animus pak zase v nevědomí ženy. Tvoří boží pár a během života mají velký vliv na osoby opačného pohlaví. Muži a ženy mají sklon přenášet vlastnosti pojmů – anima a animus – na lidi opačného pohlaví. Jung tvrdí, že muži nemohou oddělit archetyp Matky od pojmu anima, stejně jako ženy nemohou oddělit pojem animus od archetypu Moudrého starce.

2.2.2.1 Anima a Matka

Anima je zobrazení ženy v nevědomí každého muže. Jung tento pojem popisuje jako magickou ženu, jež se objevuje v postavách svůdnice, mořské panny, lesní víly, či smilné čarodějnice, je obdařena velmi nebezpečnou schopností poblouznit mladé muže a vysávat z nich život. Anima chce žít. Je nestálá a v rozporu, neboť je na jednu stranu zmatená až chaotická a na druhou stranu má smysl pro skryté plány a pořádek. Tento pojem je archetypem života a smyslu. Co se týče její pozitivní stránky, anima je spojení pro nevědomí a je také průvodcem skrze dveře, oddělující ji od archetypu stín.

Anima má čtyři etapy vývoje. První etapu symbolizuje postava Evy, která zastupuje instinktivní a biologické potřeby. Druhá etapa je charakterizována Julií, která zosobňuje romantické vnímání, ale je nadále vnímána jako sexuální prvek. Třetím stádiem je Panna Marie, jež pozvedá erotickou lásku do výše duchovní oddanosti. Poslední čtvrtou etapu symbolizuje postava Mony Lisy, moudré ženy přesahující vše svaté a cudné. Ve vývoji osobnosti se muž nesmí stát obětí svých erotických fantazií, nesmí se stát, aby chorobně lpěl na jedné ženě. Jeho úkolem je naučit se brát vážně své představy a pocity.

Anima se přeměňuje do archetypu Matky, což Jung vnímá jako nejvyšší stádium. Matka je prvotní představa, jež se objevuje napříč časem a prostorem v každé kultuře. Je symbolem mateřství a zrození i dědictvím lidstva. Bez její péče a podpory bychom nemohli existovat a žít.

J. K. Rowlingová přisoudila archetypální prvky Matky Lily Potterové. Tuto postavu zná čtenář pouze ze vzpomínek ostatních literárních postav, neboť zemřela ještě předtím, než se náš příběh odehrává. Nicméně její duch však přežívá v srdci Harryho v průběhu celého knižního dějství. Vystupuje zde jako magická žena, která dala Harrymu život a poté obětovala svůj, aby ho uchránila před smrtící kletbou Voldemorta. Vytvořila tak ochranu, s jakou Voldemort nikdy nepočítal. Použijeme-li Jungovu archetypizaci je Lily v potterovské sáze symbolem mateřství a zrození. „*I am speaking, of course, of the fact that your mother died to save you. She gave you a lingering protection he never expected, a protection that flows in your veins to this day. I put my trust, therefore, in your mother's blood. I delivered you to her sister, her only remaining relative.... She may have taken you grudgingly, furiously, unwillingly, bitterly, yet still she took you, and in doing so, she sealed the charm I placed upon you. Your mother's sacrifice made the bond of blood the strongest shield I could give you.*”²⁸

Myšlenky na matku Harrymu pomáhaly v nejtěžších chvílích. Taková situace nastala ve čtvrtém díle knihy při spojení Harryho hůlky s Voldemortovou, ze které začali vylézat duchové, jeho oběti, mezi kterými byli Lily a James Potterovi. Duchové nakonec pomohli Harrymu přenést se zpět do Bradavic.

2.2.2.2 Animus a moudrý stařec

Animus je zobrazován jako muž v nevědomí každé ženy, ale není spojován s erotickými představami. Anima lze ztotožnit s duševnem. Duševno, ve stejném smyslu jako duše, je jakási energetická síla. Pozitivní stránkou Anima je vztah vůči nevědomí a vlastnímu já prostřednictvím kreativní činnosti. Naopak mezi jeho negativní vlastnosti patří panovačnost, neústupnost, svárliвість, ale také nesmlouvavé, bezhlavé, zatvrzelé a zlé myšlení.

Stejně jako Anima má i Animus čtyři etapy svého vývoje. První etapu nejlépe vystihuje postava Tarzana, který je zde zosobněním instinktivní a fyzické síly. Druhou etapu charakterizuje postava pohádkového prince, který má idealistické vlastnosti muže činu. Ve třetí etapě se zjevuje postava doktora Phila, jenž je zosobněním posvátného přesvědčení, jakýsi kněz či profesor. Ve čtvrtém stádiu se mění v postavu Gándhího, jenž

---

²⁸ ROWLING, Joanne Kathleen. *Harry Potter and the Order of the Phoenix*. London: Bloomsbury, 2003, s. 625

bývá charakterizován jako ztělesnění smyslu a propojenosti mysli s jejím duchovním vývojem.

V případě, že je Animus zobrazen jako archetyp starého a moudrého muže, jedná se o jeho vyšší stadium. Bývá zachycen v postavách například Dia, Merlina, Jody, Mojžíše. Archetyp moudrého muže se spojuje s duchovním učitelem. Často se objevoval jako duchovní vůdce, známý v oblasti Indie, ale odlišoval se časem a místem. Moudrý stařec je dále prezentován v postavách profesora, kouzelníka, dědečka, či jiné osoby mající duchovní a mravní vlastnosti. Tento archetyp lze nalézt i ve stvořeních, například v trpaslíkovi nebo skřetovi.

Albus Brumbál známe z knížek jako ředitele školy Čar a kouzel v Bradavicích. Nejprve zde nastoupil jako profesor, který ve Voldemortovi viděl zájemce o černou magii, a proto se ho snažil navést na „správnou cestu“. Brumbál je už starý muž, který se v životě musel potýkat s mnohými překážkami, snažil se neopakovat své chyby, vyvozovat správné závěry, bojovat proti touze stát se mocným. Tyto poznatky z něj učinily moudrého muže, brojícího proti nepravostem páchaných na bezbranných a proti nebezpečí zla lorda Voldemorta. Brumbál se stal ochráncem a mentorem Harryho Pottera. Předával mu své poznatky a zkušenosti. Založil Fénixův řád, čímž se stal nejvyšší autoritou v boji proti Voldemortovi. Těmito činy si podle Junga zaslouží být zařazen do vyššího stadia.

2.2.3 Zosobněné postavy

2.2.3.1 Dítě (The Child)

Archetypem Dítěte je myšlen potomek Ježíše Krista, bůh či hrdina. Toto nevinné stvoření většinou začíná hrdinské putování. Dítě je ztělesněním jisté budoucnosti a zároveň je úplnou počáteční fází ve vývoji osobnosti. Tento vývoj se utváří procesem dozrávání. Nejdříve je dítě opuštěno, aby se samo dokázalo vyvinout a stát se tak nezávislým. Archetyp dítěte je též „vycházejícím sluncem“ našeho vědomí a symbolizuje přímo heroickou nepřemožitelnost.

Tento archetyp prochází procesem znovuzrození, určitou metamorfózou. Aby mohl docílit úplného vývoje své osobnosti, musí opustit své staré představy a úzké vztahy. Existuje mnoho způsobů, jak dosáhnout procesu přeměny. Metamorfózu můžeme vyvolat pomocí rituálu; spontánními zážitky a představitivostí; ztrátou a opětným získáním duše; traumatem nebo také ztotožňováním se s nějakou skupinou. Toto zmíněné ztotožnění nastává ve chvílích masové hysterie a v hypnóze, nicméně tento pocit nemůže být znovu

získán, jakmile jeden skupinu opustí. Přeměny lze dosáhnout buď spojováním se s oblíbeným hrdinou, nebo za pomoci magické procedury či jógy. Přirozená proměna probíhá během smrti a znovuzrození.

Vývoj osobnosti začíná většinou důsledkem vážné změny charakteru. Vzniklé trauma v centru osobnosti může popudit člověka takovým způsobem, že je nucen vyrovnat se se stínem a vyrazit tak na hrdinskou cestu.

Přesně tato situace nastala v životě Harryho Pottera, když zjistil, že se odlišuje od ostatních dětí. Harry po narození netuší, co prožije, k čemu je předurčen. Postupem času a dospívání zjišťuje, že mu bylo předpovězeno, aby zničil nejobávanějšího černokněžníka Voldemorta. Jeho metamorfóza je zapříčiněna traumatem. Harry jako dítě přežije smrtící kletbu díky své matce, jež se pro něj obětovala. Protože vyrůstá bez rodičů, cítí se velmi opuštěný. Tento pocit narůstá kvůli chování příbuzných Dursleyů, kteří ho vychovávají, ale Harryho nemají rádi a nemohou ho vystát. Hlavní hrdina se osamostatní ve chvíli, kdy nastoupí do kouzelnické školy, čímž dochází ke ztotožnění hrdiny s určitou skupinou. V Bradavicích nachází nejbližší přátele, Rona a Hermionu, v Ohnivém poháru dokonce objeví kmotra Siriuse, který však v dalším díle knihy umírá. Opuštěnost a odcizení jsou pocity typické pro archetyp Dítěte.

Harryho postupný boj proti zlu a hledání viteálů, vedoucí ke zničení lorda Voldemorta, lze podle Junga přirovnat k heroickému putování.

2.2.3.2 Kejklíř (The Trickster figure)

Postava *kejklíře* je vnímána jako kolektivní obdoba předchozího pojmu *stín*. Jedná se o prapůvodní povahu, pudovou a morální lhostejnost člověka. Brání ve vzestupu při procesu rozvoji osobnosti a v mýtech se nejčastěji objevuje v postavách šašků, bavičů a v určitých případech je zosobněna dokonce v postavách s rysy ďábelskými. Kejklíř se primárně vyskytuje ve světě osudu, kde život bývá nespravedlivý a věci se neodehrávají tak, jak byly plánovány.²⁹

2.2.3.3 Bohatýr/hrdina

Bohatýr je ve většině případů člověk z masa a kostí, oplývající však nadpřirozeným umem, jenž jej vyzdvihuje nad obyčejné smrtelníky. Bohatýr je archetypem postav, zosobňujících specifické kulturní znaky. Svými činy se stává slavným, snaží se bojovat proti

---

²⁹ SHARP, Daryl. *Slovník základních pojmů psychologie C. G. Junga*. Brno: T. Janeček, 2005, s. 72

zlu a pomáhat slabým, není sobecký. V literárních dílech se objevuje bez rodiny, kterou v mnoha případech ani nezná.

Spisovatelka J. K. Rowlingová o hrdinech tvrdí: „*Heroes are peculiar actors in mythology. They usually differ from other, or one may say, ordinary people. Their singularity may for instance be grounded on special skills or powers, or it may otherwise be the result of particular circumstances. Harry's character is shaped by his personal experiences. Yet, his loyalty towards Dumbledore and his determination to defeat Lord Voldemort does not equally imply that he possesses a faultless personality. In this respect, Harry rather resembles the Greek demigod Heracles, whose violent temper provides for many disadvantages on his way*“.³⁰ Harry se vyvíjí v průběhu celého příběhu. Postupem děje se jeho postava transformuje z archetypu Dítě do archetypu Hrdina-Bohatýr.

2.2.4 Archetypální objekty, místa, abstraktní tvary a procesy

Archetypální objekt můžeme nalézt v předmětu Ohnivého poháru, připomínajícího Svatý grál. „*THE GOBLET OF FIRE IS A 'ROUGHLY HEWN wooden cup' that would be 'entirely unremarkable had it not been full to the brim with dancing blue-white flames', ...By magic, it calls on certain wizards to test their skills in the Triwizard Tournament. That challenge and its mysterious source link the competitors, including Harry and Cedric Diggory, to the legends of King Arthur and the Round Table.*

The Goblet of Fire is more than a little similar to another powerful goblet that has launched tournaments and battles: the Holy Grail. This is the cup from which Jesus Christ drank at the Last Supper. Though sometimes depicted as a shining silver goblet, the Holy Grail, being the cup of a poor carpenter, would probably have been made of wood – like the Goblet of Fire. The Grail is also a magical object. ...And like the Goblet, it can sense whether or not a person is worthy.“³¹

Dalším archetypem místa je labyrint ve čtvrtém díle potterovské ságy. Zde je vytvořeno bludiště pro účely Turnaje tří kouzelníků, kde mají vybraní studenti uplatnit své zkušenosti, dovednosti a odvahu při nástrahách sfingy, strašidla a dalších nepříjemností.

Mezi archetypální abstraktní tvary patří magický kruh nazývaný Mandala, která je též centrem a závěrečným stádiem ve vývoji osobnosti. Platón považoval kruh za velmi

---

³⁰ KUBÁTOVÁ, Veronika. *The Hero* [online]. [cit. 1. 12. 2013]. Dostupný na WWW: http://dspace.k.utb.cz/bitstream/handle/10563/14410/kub%C3%A1tov%C3%A1_2010_bp.pdf?sequence=1

³¹ COLBERT, David. *The Magical Worlds of Harry Potter: A Treasury of Myths, Legends and Fascinating Facts*. London: Puffin Books: Penguin Books, 2001, s. 99-100

důležitý a věčný tvar. Kruh je totiž perfektní, dokonalou shodou; jednotkou jednosti. Mandalý se obvykle užívají při zaostřování pozornosti v meditativních cvičeních. Toto soustředěné přemýšlení se používalo už v pradávných dobách za účelem zaměření mysli na jeden objekt, například na dýchání. Také psycholog Karl Jung ve své terapii používal zmíněné magické kruhy, s jejichž pomocí se snažil nalézt zosobněné archetypy, bránící lidem ve vývoji jejich osobnosti a které bývaly odhalovány uvnitř tohoto kruhu a navenek středového bodu. Uvnitř středového bodu Jungovy mandaly byl cíl každého jedince. Dověšením této konečné fáze ve vývoji osobnosti je dosažení kvality vlastního já.³²

Důkazem archetypu mandaly se stalo shromažďování Smrtijedů do kruhu, jako se to dělo v Ohnivém poháru poté, co Voldemort znovu povstal a své stoupence svolal. „... *each of them approaching Voldemort on his knees and kissing his robes, before backing away and standing up, forming a silent circle, which enclosed Tom Riddle's grave, Harry, Voldemort, and the sobbing and twitching heap that was Wormtail. Yet they left gaps in the circle, as though waiting for more people.*“³³ K podobnému seskupování došlo i v Relikviích smrti.

Magický kruh se objevil i mezi Harrym a Voldemortem při závěrečné a rozhodující bitvě. „*They were still moving sideways, both of them, in that perfect circle, maintaining the same distance from each other, and for Harry no face existed but Voldemort's.*“³⁴

V potterovském příběhu se čtenář dočítá o Nicolasi Flamelovi, společníkovi Albusa Brumbála, zabývajícím se alchymistickou procedurou, což lze vnímat jako archetypální proces. Nicolas Flamel byl skutečnou postavou, žijící v Paříži ve 14. století a údajně jako jediný dokázal vytvořit substanci přeměňující bezcenný kov ve zlato.

Alchymie je starodávná věda, zabývajícím se magickými chemickými prvky a sloučeninami. Podle Davida Colberta má původ v Arábii. „*The Arab world is credited with the origin of alchemy. The name comes from the Arab term al-kimia, which also gives us the word 'chemistry'. ...some historians say the root of that Arab word is the ancient Greek Khmia, which means 'Egypt'.*“³⁵ Egyptané se domnívají, že jejich alchymisté existovali dokonce dávno předtím, než se tato magická věda objevila v arabském světě.

---

³² JUNG, Carl Gustav. *Archetypy a nevědomí*. Brno: T. Janeček, 1999, s. 30

³³ ROWLING, Joanne Kathleen. *Harry Potter and the Goblet of Fire*. London: Bloomsbury, 2000, s. 412

³⁴ ROWLING, Joanne Kathleen. *Harry Potter and the Deathly Hallows*. London: Bloomsbury, 2007, s. 388

³⁵ COLBERT, David. *The Magical Worlds of Harry Potter: A Treasury of Myths, Legends and Fascinating Facts*. London: Puffin Books: Penguin Books, 2001, s. 19

Nejznámějším cílem alchymistů je snaha přeměnit bezcenné kovy ve zlato a namíchat nápoj, který dokáže vyléčit všechny choroby a jeho konzumenta učinit nesmrtelným. K tomuto procesu však potřebovali magický mytický prostředek, neboli Kámen mudrců. O něm se spisovatelka zmiňuje v průběhu celého příběhu se stejnojmenným názvem. Kamene se chtěl zmocnit lord Voldemort, ale ve svém snažení byl neúspěšný, neboť profesor Brumbál se nakonec po domluvě s Nicolasem Flamelem rozhodl kámen zničit.

„The ancient study of alchemy is concerned with making the Sorcerer’s Stone, a legendary substance with astonishing powers. The stone will transform any metal into pure gold. It also produces the Elixir of Life, which will make the drinker immortal.

There have been many reports of the Sorcerer’s Stone over the centuries, but the only Stone currently in existence belongs to Mr. Nicolas Flamel, the noted alchemist and opera lover. Mr. Flamel, who celebrated his six hundred and sixty-fifth birthday last year, enjoys a quiet life in Devon with his wife, Perenelle (six hundred and fifty-eight).“³⁶

---

³⁶ ROWLING, Joanne Kathleen. *Harry Potter and the Philosopher's Stone*. London: Bloomsbury, 1997, s. 145

3 Inspirační zdroje pro kouzelný svět J. K. Rowlingové

J. K. Rowlingová do svého příběhu o malém kouzelníkovi Harrym Potterovi ukryla mnoho odkazů na mytologická zvířata a tvory, používala různé narážky na legendy, historická období či na literární díla. V knihách se setkáváme nejen s kouzelníky, čarodějnicemi, starořeckou sfingou nebo Kerberosem, ale také s dalšími bájnými stvořeními, jako byli například kentauři, obři, draci, vlkodlaci nebo jednorožci. I v některých jménech literárních postav lze nalézt určitou symboličnost, například jméno nepřítele Harryho Pottera, Draco (Malfoy), pochází z latinského slova, znamenající drak³⁷. Pod jménem Severus (Snape) se v latinském jazyce ukrývá význam jako hrozný a krutý, což příznačně charakterizuje, jak profesora vnímají jeho žáci. Z latiny pochází i jméno profesora Remuse Lupina, neboť *lupus* je latinský výraz pro vlka a zakladatel Říma Remus byl spolu s bratrem vychován bájnou vlčicí. O Albusu Brumbálovi spisovatelka řekla: „*Dumbledore, which means "bumblebee" in Old English...seemed to suit the headmaster, because one of his passions is music and I imagined him walking around humming to himself. And so far I have got names from saints, place-names, war memorials, gravestones.*“³⁸ Zakladatel zmijozelské koleje Salazar (Zmijozel) má svého předchůdce v portugalském diktátorovi – Antóniu de Oliveirovi Salazarovi, známého pro krutou politickou vládu³⁹. V tomto jméně se projevil delší pobyt spisovatelky v Portugalsku. Přesto klíčovým pramenem pro vytvoření kouzelného světa Harryho Pottera byla antická mytologie.

3.1 Řecká mytologie

Řecká mytologie je sestavena z mnoha příběhů, které se staly základním východiskem pro evropskou kulturu. Starořecké mýty jsou stěžejním zdrojem inspirace pro spisovatele, malíře, filmaře, kteří využívají tyto starověké archetypální a psychologické symboly. Řecká mytologie je součástí mytologie antické.

Houtzager (2003) podrobně popisuje řecké mýty jako příběhy o bozích, králích, hrdinech, nadpřirozených bytostech i různých bájných nestvůrách či zvířatech. Tento autor se ve své knize opírá o díla Homéra a Hésioda, kteří obohatili řecké mýty o další mytické

---

³⁷ COLBERT, David. *The Magical Worlds of Harry Potter: A Treasury of Myths, Legends and Fascinating Facts*. London: Puffin Books: Penguin Books, 2001, s. 7

³⁸ BARNES AND NOBLE. *Interview* [online]. [cit. 10. 1. 2014]. Dostupný na WWW: <http://www.accio-quote.org/articles/1999/0399-barnesandnoble.html>

³⁹ COLBERT, David. *The Magical Worlds of Harry Potter: A Treasury of Myths, Legends and Fascinating Facts*. London: Puffin Books: Penguin Books, 2001, s. 70-71

postavy, zvířata či různé nestvůry, jako byla například proslulá čarodějnice Kirké. Jiří Chlubný (2004), stejně jako je tomu v *Encyklopedii řecké mytologie*, zařazuje Hésioda do časového období 8. a 7. století před naším letopočtem. Píše o něm, že patřil mezi významné postavy literatury řecké, které se zabývaly eposem. „...*antická literární kritika ho považuje za nejlepšího spisovatele archaických dob po Homérovi.*“⁴⁰ Oba autoři jsou důkazem toho, že již od 8. století před naším letopočtem byly sepisovány příběhy, neboli mýty, které se dochovaly do současnosti.

Houtzager vyzdvihuje myšlenku básníka Hésioda, zmiňujícího první pokusy o vysvětlení vzniku světa, podle nichž „*zde existoval nejprve Chaos, jakýsi časoprostor, z něj vznikla Gáia, Matka Země.*“⁴¹ Matka Země se spojila s Uranem, z jejich svazku vznikli obři, nazývaní se Titáni. Mezi dvanácti obry hrál dominantní roli Kronos, požírající své děti, aby nebyl jimi sesazen. Jeho manželka Rheia svého syna Dia zachránila. Zeus později z útroby svého otce vysvobodil i své sourozence. Dílo, v němž Hésiodos zmiňuje počátky světa, se nazývá *Theogonia*, neboli *Zrození bohů*. Od tohoto slova byl pak odvozen výraz *Theogenic myth*, jenž vysvětluje vztahy mezi různými bohy, dalšími postavami z mytologie a bytostmi či zvířaty, o kterých existují zmínky v mýtech.

3.1.1 Božstvo

Místem setkávání bohů byla bájná hora Olymp, vyčnívající a ležící v místech mezi Thessalií a Makedonií.⁴² Nejmocnějším bohem byl Zeus, syn Kronův, bůh „*hromu, blesku a ostatních úkazů*“, stál nejen nad obyčejnými smrtelníky, ale také nad ostatními bohy a snažil se udržovat pořádek mezi lidmi na zemi. Diova manželka a zároveň sestra, Héra, byla bohyně nebe a manželského svazku. Po boku Dia stál Poseidon, jeho starší bratr, jenž vládl moři i veškerým zemským vodám. Symbolem jeho moci byl trojzubec. Zeus a Poseidon měli ještě jednoho bratra, který se jmenoval Hádes, ovládajícího svět v podzemí. Diův syn, Apollón, byl bohem slunce, jeho jméno je též spojováno s věštbou a uměním. Šiřitelkou lásky na zemi byla Afrodita, bohyně krásy. Válku a s tím spojené násilí a utrpení symbolizuje Áres, syn Dia a Héry. Dalším potomkem Dia, Apollónovým dvojčetem, sídlícím na hoře Olympu, byla Artemis, vládkyně lovu a zvěře a přírody. Jednou z nejznámějších bohyň řecké mytologie se stala Athéna, vládnoucí nad moudrostí a vědou. Vládce ohně a kovářství a taktéž syn Héry a Dia byl Héfaistos. Zvláštní postavení

---

⁴⁰ CHLUBNÝ, Jiří. *Hésiodos* [online]. [cit. 23. 10. 2013]. Dostupný na WWW: <<http://antika.avonet.cz/article.php?ID=1958>>.

⁴¹ HOUTZAGER, Guus. *Encyklopedie řecké mytologie*. Čestlice: Rebo, 2003, s. 17

⁴² HOUTZAGER, Guus. s. 15

na Olympu získal Hermes, neboť „*byl poslem svého otce Dia, doprovázel duše zemřelých do podsvětí, přinášel lidem úspěch, chránil poctivé a obchodníky...*“.⁴³ Posledním sourozencem Dia, Poseidóna, Héry a Háda byla bohyně Démétér, vládnoucí nad rolnictvím a plodností země.

Všichni uvedení bohové byli spojováni s určitou lidskou podobou. Zeus měl mnoho žen, milenek, se kterými plodil děti obdařené specifickými charaktery, které jim umožňovaly vyniknout různými schopnostmi a činy, ať už kladnými, anebo zápornými. Bohové neudržovali vztahy pouze s dalšími bohy, ale též s obyčejnými pozemšťany, s nimiž plodili další děti či různé bytosti, které svými činy, chováním a způsobem života obohacovaly a ovlivňovaly starořecké mytické vyprávění.

Mnozí členové profesorského sboru přejímají rysy antických bohů. Přiřadíme-li konkrétní rysy bohů k určitým postavám z potterovského světa, vyčnívá postava Albusa Brumbála, jenž je vnímán jako spravedlivý správce kouzelného světa, čímž evokuje boha Dia. V jednotlivých dílech stojí na straně dobra, oplývá moudrostí a nadpřirozenými schopnostmi, je velmi mocný. Brumbál je ředitelem školy v Bradavicích, kde dříve působil jako učitel. Harry Potter se s ním velmi sblížil, neboť byl pro něj archetypálním otcem, kterého nikdy neměl a jenž mu vždy dokázal poradit. Brumbál také působí jako ochránce slabých a jeho posláním v knihách je dodržování spravedlnosti a připravování Harryho Pottera k boji proti Voldemortovi.

Záporné charakterové rysy Voldemorta odkazují na bohy Árese a Háda, přičemž s Hádem ho spojuje život v temném světě. Voldemort usiloval o nesmrtelnost, což se mu povedlo ve chvíli, kdy zavraždil člověka a rozpoltil tak svou duši na několik částí, které vložil do různých předmětů, neboli viteálů, čímž se stal Brumbálovým největším protivníkem. Nejdůležitější posláním Harryho Pottera je nalezení a následné zničení všech viteálů, které skrývají část Voldemortovy duše, aby jej oslabil a jednou pro vždy sprovodil ze světa.

Již křestní jméno profesorky McGonagallové odkazuje k římské bohyni. Minerva byla v římské mytologii bohyní řemesel, zemědělství a především moudrosti, kterou se vyznačuje i profesorka přeměňování. Tato bohyně se v mytologii řecké zpodobňuje s bohyní Athénou. Jako Athéna ochraňuje město Athény, tak i profesorka se snaží o blaho nebelvírské koleje. Rubea Hagrida můžeme vnímat jako prodlouženou ruku Brumbála,

---

⁴³ HOUTZAGER, Guus. s. 133

vyřizuje nejdůležitější a delikátní zprávy, je spojením mezi různými světy. Všechny tyto činnosti byly na starověkém Olympu vyhrazeny Hermesovi. Profesorku bylinkářství, Pomodu Prýtovou, spojují znalosti veškerého rostlinstva s bohyní Démétér.

3.1.2 Polobožstvo a hrdinové

Řecká mytologie neoslavuje pouze bohy. Neodmyslitelnou součástí těchto příběhů jsou polobohové, kteří tvoří přímou spojnici mezi světem lidí a bohů. Takto je charakterizuje Guus Houtzager: „*Vyznačovali se mimořádnými schopnostmi – nadlidskou silou, neuvěřitelnou chrabrostí či neskonalou výdrží.*“⁴⁴ Výjimečnost těchto hrdinů byla dána tím, že jeden z rodičů byl božské krve, přičemž druhý byl obyčejným smrtelníkem.

Ve všeobecném povědomí o antických příbězích nejvíce utkvěly činy Hérakla, známého i pod jménem Herkules. Zeus zplodil Herkula s pozemšťankou Alkménou, manželkou Afityóna, krále Tíryntu. Zeus ji podvedl, neboť se vydával za jejího manžela, ona toto přestrojení nepoznala, a tak s ním strávila noc, ze které později vzešel Héraklés. Pro své konání měl Zeus padné důvody, neboť toužil po potomkovi, který by své schopnosti využil v boji proti zlu a byl tak nápomocen nejen lidem, ale i bohům.

J. K. Rowlingová vytvořila ve své sáze novodobého Hérakla. Harry Potter vynikal různými schopnostmi a dovednostmi, jež byly ostatním adeptům kouzelnictví odepřeny, například uměl vykouzlit svého patrona jako nikdo z jeho ročníku, létal obratně na koštěti a stal se nebelvírským chytačem zlatonky, ovládal hadí jazyk, jako jediný přežil smrtící kletbu Avada kedavra. Hérakles musel vykonat 12 nesplnitelných úkolů, podobně těžké úkoly stojí před Harrym Potterem. Nikdo jiný než on je splnit nedokáže. Své výjimečné nadání oba využívají v boji proti zlu. Společným povahovým rysem jsou, vedle nebojácnosti a vynalézavosti, nečekané návaly hněvu. Héraklova zuřivost je způsobena Hěřinou kletbou.⁴⁵ U Harryho Pottera je dána poutem s lordem Voldemortem. Mladý kouzelník, ač není pokrevním synem Brumbála, vnímá ředitele školy jako svého mentora, ke kterému má velice blízko a jehož radami se při svém rozhodování řídí. Podobný vztah lze nalézt i mezi Diem a Héraklem.

---

⁴⁴ HOUTZAGER, Guus. s. 18

⁴⁵ Pod vlivem Hěřiny kletby naprosto bezmyšlenkovitě usmrtil nejen své děti, ale též děti bratra, který byl nevlastní. Po „probuzení“ z šílenství se odebral k Eurystheovi, jenž mu dal za úkol vykonat 12 prací, po kterých v případě úspěšného vykonání, se opět stane svobodomyšlným mužem. Zde dle Houtzagera uvádím pouze názvy těchto prací: 1. Nemejský lev; 2. Lernská hydra; 3. Kerynejská laň; 4. Erymanthský kanec; 5. Augiášův chlév; 6. Stymfálští ptáci; 7. Krétský býk; 8. Diomédovi koně; 9. Pás královny amazonek Hippolyty; 10. Géryonova stáda; 11. Jablka Hesperidek; 12. Chycení Kerbera.

Osudy obou hrdinů však končí odlišně. Hérakles zahalený otrávenou tunikou, působící velké bolesti, odchází pro radu do delfské věštírny. Následně pod sebou nechává zapálit hranici a v ten moment se zjeví Zeus, který mu daruje nesmrtelnost a vezme Hérakla k sobě na Olymp. Příběh Harryho uzavírá závěrečný souboj s Voldemortem, kdy zůstává ve světě pozemském.

V mytologii J. K. Rowlingové mají polobohové nezastupitelnou roli. Analogicky podle řecké mytologie vytvořila polobohy ze společných potomků mudlů a kouzelníků. Jedna z hlavních postav tohoto románového cyklu je Tom Riddle (alias lord Voldemort), jenž měl mudlovského otce Toma Riddlea, který však svou ženu Meropu Gauntovou, čarodějku, opustil dřív, než se malý Tom narodil. Matka po narození syna zemřela, a tak Tom ml. zůstal sám. Později otce vyhledal a zavraždil a nechal se přejmenovat, neboť se za svůj mudlovský původ styděl. Použil však jeho ostatky, aby mohl znovu získat lidskou podobu. Brumbál mu doporučil studovat školu Čar a kouzel, neboť i on měl nadpřirozené schopnosti a od ostatních, „mudlovských“ dětí se lišil. Z Voldemorta se však stal velmi obávaný a zlý kouzelník. Líbilo se mu být silnější než ostatní, mít nad nimi moc a ovládat je. Stal se proslulým a obávaným svým bojem o zachování čisté krve kouzelníků, což vedlo k vyhlazování mudlů. Mnoho dalších kouzelníků jej následovalo, neboť byli přesvědčeni, že jeho smýšlení je inspirující, jako například Blackova rodina. „...they thought Voldemort had the right idea, they were all for the purification of the wizarding race, getting rid of Muggle-borns and having pure-bloods in charge.“⁴⁶ Při pokusu o genocidu nečisté krve kouzelníků byl Voldemort neúspěšný, neboť svou sílu ztratil dřív, než mohl své myšlenky zrealizovat.

I Harry Potter pocházel ze smíšené rodiny, neboť matka byla mudla a otec kouzelník. Taktéž Harryho vrstevník Seamus Finnigan měl otce mudlu a matku čarodějku.

Ne všichni hrdinové řeckých mýtů se však narodili jako polobohové. Příkladem je Odysseus, pouhý smrtelník, nikoliv polobůh, jenž se díky přízni bohyně Athény stal jednou z významných postav řecké mytologie, jelikož obstál při svém strastiplném putování na domovský ostrov Ithaka. Během tohoto putování musel čelit obtížným nástrahám.

Podobně jako Odysseus nebyla Hermiona Grangerová potomkem bohů, v tomto případě kouzelníků. Pochází z typické mudlovské rodiny, kdy oba rodiče nejsou obdařeni magickými schopnostmi a nemají kouzelnické předky. Malá čarodějka však vlohy

---

⁴⁶ ROWLING, Joanne Kathleen. *Harry Potter and the Order of the Phoenix*. London: Bloomsbury, 2003, s. 85

k ovládní čar a kouzel měla. Vyznačuje se velkou oddaností, bojovností, znalostí bylinek, je velmi chytrá a bystrá. Má smysl pro logiku. Mnoho poznatků si osvojila z knížek, ve kterých neustále čte a vyhledává potřebné informace. Studenti ji označují za tzv. šprtku. Veškeré školní úlohy vždy zvládne na výbornou (například uvařit lektvar, cokoliv proměnit ve zvíře) a jako jediná dokáže odpovědět na zvědavé otázky bradavických profesorů.

3.2 Stvoření v řeckých mýtech

Řecká mytologie je nejen plná vyprávění o bozích, polobožích, králích a lidech, ale také o různých bytostech, napůl lidech, bájných zvířatech či nestvůrách. J. K. Rowlingová v mnoha případech v rámci svého psaní volila nestvůry právě z řecké mytologie. Mezi jinými lze jmenovat obry, hipogryfa, kentaury, Kerberose a další.

3.2.1 Bazilišek

Bazilišek v mytologii

Bazilišek (*Basilisk*) je z mytologického hlediska považován za krále hadů. V některých pramenech se nazývá *Cockatrice*. Prvním stadiem vývoje tohoto tvora je vajíčko sedmiletého kohouta, mající kulovitý tvar bez žloutku. Úspěch stvoření je podmíněn dobou vzniku, tedy momentem, kdy se na obloze objevuje Sirius (*The Dog Star*). Do doby vylíhnutí se o vejce stará ropucha. Další zdroje uvádějí, že se Bazilišek může zrodit ze zmije rohaté, nebo dokonce z kobry hřebenaté pocházející z Indie.

Latinský autor Plinius Starší (1. stol. po Kristu) se poprvé o Baziliškovi zmiňuje ve svém díle *Přírodopis*, kde jsou vylíčeny iluze starých Římanů o přírodě a o zemi. Plinius podotýká, že je tento plaz sice malého vzrůstu, nicméně je velmi nebezpečný a pochází z Afriky. Na svou oběť útočí vzpřímeně, čímž se odlišuje od jiných druhů hadů, kteří se přibližují plazením.

Ve středověku bylo toto zvíře nejčastěji vyobrazováno v podobě obrovského hada, na jehož těle se vyjímal kohoutí hlava. V některých případech je hlava kohouta nahrazena hlavou lidskou. Nauka o erbech, heraldika, zpodobňuje Baziliška jako zvíře, mající kohoutí hlavu, trup a končetiny, hadí jazyk a netopýří křídla.⁴⁷ V umění tento tvor symbolizuje d'ábla, démona či Satana. Tato vyobrazení poukazují na fakt, že Bazilišek patřil mezi velmi

---

⁴⁷ LINDEMANS, Micha F.. Basilisk [online]. [cit. 23. 11. 2013]. Dostupný na WWW: <http://www.pantheon.org/areas/bestiary/articles.html>

obávané tvory. Snad i proto pro stoupence evangelické církve byl Bazilišek atributem papeže.

Některé legendy rozlišují dva druhy Baziliška, přičemž první druh dokáže spálit úplně cokoli ve svém okolí. Druhý je obdařen schopností zabít jakékoli živé stvoření pouhým pohledem. Společnou zbraní obou druhů byl jejich smrtící dech, který dokázal nejen spálit všechnu zeleň a květeny, po níž se plazil, či také rozdrtit kameny, ba i menší skály. Hrůzostrašnost této mytologické bytosti zvyšovala schopnost proniknout svým jedem skrz zbraň protivníka a zničit ho, například pokud člověk jedoucí na koni se Baziliška pokusil proklát kopím, zemřel on i jeho kůň.

Zničit Baziliška bylo velice nesnadné, přesto nám mnohé příběhy nabízejí určité možnosti. Bylo nutné umístit zrcadlo tak, aby v něm tento tvor zahlédl svůj odraz, zabila jej hrůza z vlastního obrazu v zrcadle. I v tomto případě hrdina musel myslet na to, aby se jeho pohled nestřetl s pohledem Baziliška.

Baziliškův bájný smrtící pohled neúčinkoval na vše živé. Jeho pohledu dokázala odolat lasice, která pro něho byla velice nebezpečným protivníkem, neboť její kousnutí znamenalo pro Baziliška smrt. Ještě nebezpečnějším soupeřem byl kohout, jehož kokrhání pro něho mělo fatální následky, neboť následovala okamžitá smrt.

Ač byl živý Bazilišek velmi zákazonosný, po smrti jeho prospěšnost rostla. Pokud jeho hadí mršina byla zavěšena v domě, vyháněla pavouky. Stejným způsobem staří Řekové využívali jeho kůži v chrámech boha Apollona a bohyně Artemis, kde však nesloužila k vyhánění pavouků, nýbrž k odpuzování vlaštovek, stavějících si v chrámech svá hnízda.

Bazilišek v příbězích Harryho Pottera

Bazilišek zastává velice důležitou roli ve druhém díle Harryho Pottera (*Harry Potter and the Chamber of Secrets*), ač se s ním čtenář setkává téměř na konci knihy, do té doby o něm J. K. Rowlingová píše velmi neurčitě a tajuplně, čímž čtenáře do poslední chvíle nechává v napětí. Tvor se ukrývá v Tajemné komnatě vybudované jedním ze zakladatelů školy v Bradavicích, Salazarem Zmijozelem (*Salazar Slytherin*). Tento černokněžník byl nadán schopností mluvit hadím jazykem, což ho činilo výjimečným. Proto také koleje, nesoucí jeho jméno – Zmijozel (*Slytherin*), má ve svém znaku hada. Rowlingová o Baziliškovi píše: „*Of the many fearsome beasts and monsters that roam our land, there is none more curious or more deadly than the Basilisk, known also as the King of*

Serpents.⁴⁸ Rowlingová poznatky o Baziliškovi převzala z řecké mytologie. Čtenář se dozvídá o jeho jedovatých zubech a o jeho smrtelném pohledu do očí člověka. I zde se ho pavouci bojí, proto se snaží od něj dostat co nejdále. Shoda panuje ohledně kohoutího kokrhání, které je i v knize postrachem této bytosti. Tom Raddle (alias lord Voldemort) Harrymu v závěrečné kapitole vysvětluje činy, které pod jeho vlivem dělala Ginny Weasleyová. Jejím úkolem bylo zabít všechny kohouty, o něž pečoval Hagrid, aby se nestaly hrozbou pro Baziliška, čímž by byly ohroženy plány dědice Salazara.

Harry Potter po boku ptáka Fawkse (Fénix) musí podstoupit rozhodující souboj s Baziliškem Salazara Zmijozele, kterého ovládá Tom Raddle. Harry ve zdánlivě prohraném boji využije pomoc Fawkese, který vyklove Baziliškovi oči, takže ho zbaví smrtelného pohledu, i zraku. „...its eyes, both its great, bulbous yellow eyes, had been punctured by the phoenix; blood was streaming to the floor, and the snake was spitting in agony.“⁴⁹ Díky meči patřícímu Godricu Gryffindorovi, zakladateli Nebelvírské (*Gryffindor*) koleje, probodne patro Baziliškovy hlavy, čímž obrovského hada zabije. Avšak jeden baziliščí zub zasáhl Harryho ruku. Oproti řeckým mýtům Harry ihned nezemřel. Jed se do těla Harryho nedostane skrze meč, ale až po zabodnutí zubu. Bazilišek J. K. Rowlingové se liší od tvora z řecké mytologie podobou, neboť autorka nedopřála svému Baziliškovi netopýří křídla, s nimiž je obvykle v mytologii zobrazován.

3.2.2 Drak

Drak v mytologii

Nepostradatelným a neopominutelným bájným zvířetem, kterého ani spisovatelka J. K. Rowlingová ve svých knihách o kouzelném světě nevynechala, je drak (*dragon*). Tento typ zvířete budí hrůzu v mnoha kulturách na celém světě a existují o něm zmínky nejen ve folklórních příbězích, ale také v pohádkách, legendách, či pověstech. Vzhledem k různorodosti a odlišnosti většiny kultur nelze popsat draka univerzálního. Jeho přesnější popis se liší v závislosti na dané mytologii. Tato příšerná a krutá stvoření nalezneme téměř v každém pantheonu klasické mytologie. V literatuře se stali nedílnou součástí žánru fantasy.⁵⁰

---

⁴⁸ ROWLING, Joanne Kathleen. *Harry Potter and the Chamber of Secrets*. London: Bloomsbury, 2000, s. 190

⁴⁹ ROWLING, Joanne Kathleen. *Harry Potter and the Chamber of Secrets*. London: Bloomsbury, 2000, s. 209

⁵⁰ BAKAY, Graig. *Dragon* [online]. [cit. 27. 11. 2013]. Dostupný na WWW: <http://www.pantheon.org/articles/d/dragon.html>

Už antičtí hrdinové se utkávají s dračím stvořením, například Herkules zabil devítihlavou Hydru, oplývající jedem. Udatní bojovníci z Babylonie zdolávali tzv. Královnu temnot, jednalo se o dračici Tiámat mající přední část lví a zadní zase orlí, křídla a tělo pokryté šupinami, chránící před téměř vším nebezpečím. S drakem se střetl i Thor, bůh hromu, který sice draka Midgarda smrtelně zranil, ale sám byl nakonec otráven jeho jedovatou slinou. Také středověký hrdina z Anglie, Beowulf, nepřezil nelítostný souboj s tímto tvorem. V bájných příbězích je boj proti drakům považován za vrchol hrdinské cesty, kterou dotyčný podnikl a během níž se musel potýkat s nesčetnými překážkami.

Allan Zolla Kronzek o dracích uvádí: „*Ve středověkých představách draci postupně splynuli s biblickým hadem, který způsobil vyhnání lidstva z ráje, a výtvarné umění i literatura je vykreslovaly jako vtělení hříchu, zkaženosti, či je ztotožňovaly se samotným d'áblem.*“⁵¹ I některé křesťanské příběhy uvádí souboj mezi světcem a drakem.

„According to an official chronicle, the year AD 793 began with ‘dreadful fore-warnings over the land of the Northumbrians, terrifying the people most woefully. Whirlwinds and immense sheets of light rushed through the air, and fiery dragons flew across the sky. These tremendous tokens were soon followed by a great famine: and not long after, invading heathens made lamentable havoc in the church of God in Holy-island [Lindisfarne]’. Those ‘invading heathens’ were Norsemen from Scandinavia. True to what had been foretold, their ships were decorated to look like dragons. ...Not surprisingly, the saint later adopted as the patron of England, St Georgie, is famous for slatiny a dragon – symbolically defeating the foreigners.“⁵²

Zaměříme-li se na vyobrazení draků, je společným rysem podoba s obrovským ještěrem. Mívají dlouhé a ostré zuby napuštěné jedem a rohy různých velikostí. Těla většiny draků chrání před protivníky šupiny různých barev, například červené, zelené, černé nebo zlaté. Svoji kouzelnost dokazují draci schopností šlehat plameny, které zničí vše v okolí.⁵³

V západních kulturách se drakům vedle uvedených rysů ještě připisují křídla připomínající netopyří, která jim dávají možnost létat. Pod vlivem své vrozené krutosti

---

⁵¹ KRONZEK, Allan Zola; KRONZEK, Elizabeth. *Škola čarodějů, Průvodce magickým světem Harryho Pottera*. Praha: Rybka Publishers, 2002, s. 57

⁵² COLBERT, David. *The Magical Worlds of Harry Potter: A Treasury of Myths, Legends and Fascinating Facts*. London: Puffin Books: Penguin Books, 2001, s. 63-64

⁵³ BAKAY, Graig. *Dragon* [online]. [cit. 27. 11. 2013]. Dostupný na WWW: <http://www.pantheon.org/articles/d/dragon.html>

nenávistně napadají lidi. Ve východních zemích jsou drakům křídla odepřena, přesto je jim schopnost létat ponechána, což bývá zapříčiněno magickým kouzlem. Východní druhy připomínají spíše hada než ještěra, ačkoliv mívají přední i zadní končetiny. Allan Zola Kronzek ještě dodává podrobnější popis: „...*honosí se jeleními parohy, velbloudí hlavou, hadím krkem, spáry orla, ušima býka a dlouhými vousky na tlamě.*“.⁵⁴ Podle Japonců a Číňanů se odlišují taktéž charakterovými vlastnostmi. Východní draci se totiž vyznačovali svým vstřícným přístupem k lidem přinášejícím štěstí. Proto jsou také symbolem císařské rodiny. Pro Japonce byli draci vlídná a moudrá zvířata.

Drak v příbězích Harryho Pottera

Poprvé se o drakovi, přesněji o mláděti draka, dočítáme v prvním díle Harryho Pottera, kdy Hagrid ke své obrovské radosti vyhrál dračí vejce. Jeho radost nesdíleli Harry, Hermiona a Ron, neboť v kouzelném světě J. K. Rowlingové je zakázáno vlastnit a držet podobné druhy zvířat na svém pozemku kvůli jejich divokosti, nebezpečnosti a utajenosti před *mudly*. Z vyhraného černě zbarveného dračího vejce se nakonec vylíhlo mládě norského ostrohřbetého draka (*Norwegian Ridgeback*), kterého blíže spisovatelka charakterizuje takto: „*Its spiny wings were huge compared to its skinny jet body, it had a long snout with wide nostrils, the stubs of horns and bulging, orange eyes.*“.⁵⁵

Při popisování draků autorka bohatě využila svoji představivost. Vzorem jí byli draci západních mýtů, vyznačující se krutostí, temperamentem a zlostí. Dštíli plameny, měli křídla a podobali se spíše ještěrům. Jejím autorským počinem je rozdělení draků na konkrétní druhy, k jejich bližšímu popisu dochází ve čtvrtém díle knihy *Harry Potter a Ohnivý pohár* (*Harry Potter and the Goblet of Fire*) ve chvíli, kdy Hagrid, jako vždy okouzlen těmito tvory, přivádí Harryho do Zapovězeného lesa, aby mu ukázal, co jej čeká. Jednalo se o čtyři druhy draků - maďarský trnoocasý (*Hungarian Horntail*), obyčejný velšský zelený (*Common Welsh Green*), švédský krátkonosý (*Swedish Short-Snout*) a čínský ohniváč (*Chinese Fireball*)⁵⁶. Draci se od sebe odlišují nejen zbarvením, ale také lokací (Švédsko, Maďarsko, Čína), dále vlastnostmi, zjevem, velikostí. Názvy odkazují k jejich přímé charakteristice. Spisovatelka názvy jednotlivých druhů volila tak, aby i malý čtenář si je mohl snadněji představit.

---

⁵⁴ KRONZEK, Allan Zola, KRONZEK Elizabeth. *Škola čarodějů: průvodce magickým světem Harryho Pottera*. Praha: Rybka Publishers, 2002, s. 25

⁵⁵ ROWLING, Joanne Kathleen. *Harry Potter and the Philosopher's Stone*. London: Bloomsbury, 1997, s. 155

⁵⁶ ROWLING, Joanne Kathleen. *Harry Potter and the Goblet of Fire*. London: Bloomsbury, 2000, s. 207

Souboj s dračí samicí o zlaté vejce nebylo poslední setkání Harryho a jeho přátel s draky. V závěrečném díle potterovské ságy, nesoucí název Harry Potter a relikvie smrti (*Harry Potter and the Deathly Hallows*), na ně čeká v podzemí banky skřetů drak, hlídající trezory kouzelníků.

*„A gigantic dragon was tethered to the ground in front of them, barring access to four or five of the deepest vaults in the place. The beast’s scales had turned pale and flaky during its long incarceration under the ground, its eyes were milkily pink; both rear legs bore heavy cuffs from which chains led to enormous pegs driven deep into the rocky floor. Its great spiked wings, folded close to its body, would have filled the chamber if it spread them, and when it turned its ugly head toward them, it roared with a noise that made the rock tremble, opened its mouth, and spat a jet of fire that sent them running back up the passageway.“*⁵⁷ Tento velmi starý drak přicházel o zrak, což Harrymu pomohlo osvobodit ho a zároveň se dostat s přáteli z pasti skřetů.

Jako každý hrdina bojující proti drakovi, musel Harry projít mnoha zkouškami, například odolat nátlaku lorda Voldemorta, přebývajícího v těle profesora Quirella; postavit se proti Baziliškovi, hadovi Salazara Zmijozela; očistit se od lží, pomluv a falešných obvinění a poté zachránit život nejen svému kmotrovi Sirusi Blackovi, ale také Kľofanovi; sebrat zlaté vejce obávanému maďarskému trnoocasému draku.

3.2.3 Fénix

Fénix v mytologii

Fénix (Phoenix) je již součástí egyptské mytologie. Je zobrazován jako bájný opeřený pták, který je spojován s egyptským bohem slunce Re. I v řecké mytologii se objevuje spojitost s bohem slunce, tentokrát s bohem Apollónem. Řekové se domnívali, že tento pták žil v Arábii, každodenně se při ranním rozbřesku koupal ve vodě a přitom zpíval nádhernou píseň. Kvůli jejímu poslechu dokonce i bůh slunce, projíždějící kolem, zastavil svůj vůz.

Fénix byl v Egyptě znázorňován jako volavka, zatímco v dílech klasické literatury má bájný pták podobu páva nebo také orla. Fénix bývá nejen symbolem nesmrtelnosti, ale také symbolem znovuzkříšení a života po smrti.

---

⁵⁷ ROWLING, Joanne Kathleen. *Harry Potter and the Deathly Hallows*. London: Bloomsbury, 2007, s. 280

Ve chvíli, kdy Fénix pociťoval, že přichází jeho čas (což se obvykle stávalo jednou za 500 nebo za více jak 1400 let), si postavil hnízdo z vonného dřeva, které zapálil a nechal se pohltit plameny vzniklého ohně. Jakmile „starý“ Fénix shořel, vzešel z ohně Fénix nový, jenž zbalzamoval popel svého ptačího předchůdce a uložil jej do myrhy a odletěl s ním do slunečného města, do *Héliopolisu*, aby zde zanechal „ostatky“ starého Fénixe na oltáři boha slunce. Tento proces vzplanutí a z ohně znovupovstání souvisel s cyklem slunce, které každý večer zapadalo, a tudíž svět zahalovalo do temnoty, aby poté další den ráno zase vycházelo. V jiných případech Fénix těsně před svým úmrtím jednoduše z ničeho nic sám vzplanul a ze vzniklého popela vzešlo mládě tohoto druhu bájného ptáka.⁵⁸

I v období středověkého křesťanství byl Fénix vnímán jako znak smrti, znovuzrození a nesmrtelnosti. I v mytických příbězích Číny si ho tamní obyvatelé váží za jeho smysl pro věrnost a čest. V dobách dnešních tento bájný pták reprezentuje porážku nepříznivého osudu.

Fénix v příbězích Harryho Pottera

S Fénixem se čtenář seznamuje opět ve druhém díle Harryho Pottera v pracovně Albusa Brumbála (*Dumbledore*), kam je hlavní hrdina odveden profesorkou Minervou McGonagallovou, ředitelkou Nebelvírské koleje, aby zde řediteli bradavické školy, vysvětlil své chování, jež bylo v rozporu se školním řádem. Spisovatelka bájného Fénixe v knize popisuje takto: „*A crimson bird the size of a swan..., piping its weird music to the vaulted ceiling. It had a glittering golden tail as long as a peacock's and gleaming golden talons.*“⁵⁹

Výjimečnost tohoto tvora je podtržena schopností unést mnohem těžší břemena, než by kdokoliv předpokládal. Fénix byl obdařen další magickou dovedností, jež byla ukryta v jeho slzách, které měly léčivou moc. Ve své knize J. K. Rowlingová předurčila Fawkesovi, aby pomohl Harrymu zabít Baziliška. Umění uzdravit pomocí léčivých slz využila autorka k záchraně Harryho Pottera, umírajícího po bazilišcím uštknutí. Kouzelná schopnost přenášet těžká břemena mu umožnila z Tajemné komnaty odnést všechny účastníky závěrečného boje - Harryho Pottera, Ginny Weasleyovou, jejího bratra Rona a Zlatoslava Lockharta (*Gilderoy Lockhart*) – zpět do školy v Bradavicích. V mýtech se o Fénixovi říká, že ho není vůbec snadné najít, neboť se ukrývá na neznámých a odlehlých

---

⁵⁸ LINDEMANS, Micha F. *Phoenix* [online]. [cit. 23. 11. 2013]. Dostupný na WWW: <http://www.pantheon.org/areas/bestiary/articles.html>

⁵⁹ ROWLING, Joanne Kathleen. *Harry Potter and the Chamber of Secrets*. London: Bloomsbury, 2000, s. 206

místech, a proto je těžké přesněji charakterizovat i jeho chování. To však neplatilo pro knižního Fénixe, který sedával na zlatém bidle uprostřed Brumbálovy pracovny a přilétával do ředitelova klína pro pohlázení, takže ho čtenář vnímá jako domácího mazlíčka.

V závěrečném rozhovoru mezi Brumbálem a Harrym Potterem, starý kouzelník vysvětluje svému žákovi, proč dokázal přivolat Fénixe do Tajemné komnaty. Zdůvodňuje to Harryho loajalitou vůči škole, věrností, kterou právě symbolizuje Fénix.

Fénix z příběhů o Harrym Potterovi má nejvíce společných rysů s mytickým ptákem z řeckých bájí, nicméně se spisovatelka inspirovala i prvky čínského Fénixe, jenž bývá vyobrazován s roztáhlými křídly, mívá holé spáry a je nevraživý vůči hadům, zejména pak baziliškovi.

Jistou podobnost lze také hledat ve jménu Fawkes. „*Obviously he is named for Guy Fawkes, member of a famous attempt to blow up the English Parliament building on 5 November 1605. The Gunpowder Plot, as it is called, was to be the start of a revolt by English Catholics, who were being persecuted at the time. The conspirators hid thirty-six barrels of gunpowder under the House of Lords, but there were so many conspirators that the plan leaked to the authorities, who arrested the men and executed many of them. (The situation for Catholics only became worse.) In Britain, 5 November is now Guy Fawkes Day, celebrated with bonfires – like the funeral pyre of a phoenix.*“⁶⁰

3.2.4 Giganti

Obři v mytologii

Antická mytologie vypráví o obrech, nazývajících se Giganti. Syn Úrana Kronos odstranil otcovo mužství a z krvavých kapek Úrana, jenž byl bohem nebe, padajících na Gáiu, bohyni země, se zrodili právě Giganti. Tato stvoření svým vzhledem vypadala jako divoši, neboť tvář měla pokrytu hustými vousy a na hlavě jim vyrůstaly dlouhé vlasy. Oplývala obrovskou silou. Matka Gigantů, Gáia, je oslovila, aby jí přišli pomoci v boji proti bohům, sídlícím na Olympu, v jejichž čele stál Zeus, neboť ten dal uvěznit Títány, což se Gáie vůbec nelíbilo.

Nejznámějším Gigantem byl *Porfyrión*, vášnivě milující bohyni Héru. Vrhla se na ni, ale byl sražen bleskem Dia a zabit šípem Hérakla. Mezi Giganty patřil i *Alkyoneus*, jenž se stával nesmrtelným ve chvíli, kdy se svým tělem dotýkal země. Tohoto obra nakonec zabil

---

⁶⁰ COLBERT, David. *The Magical Worlds of Harry Potter: A Treasury of Myths, Legends and Fascinating Facts*. London: Puffin Books: Penguin Books, 2001, s. 83-84

Hérakles tím, že ho vyzdvihl do vzduchu a hodil ho tak daleko, až Alkyoneus ztratil sílu a zemřel. Ke Gigantům se ještě řadili *Eurymedón*; *Enkelad* – Apollón mu vypíchl oči šípy; *Palant* – bohyně Athéna ho stáhla z kůže zaživa; *Mimás* – zemřel díky Héfaiстовi a *Polybót* – zavražděn kusem skály, kterou po něm mrštil Poseidon. Navzdory obrovské a mocné síle těchto Gigantů nakonec vyhráli bohové.

Postavy obrů však nalezneme i v dalších kulturních oblastech. Keltská mytologie vypravuje o tzv. Fomorianech, velmi zlých obrech, kteří byli viníky mnoha neradostných událostí, postihujících zemi, jako byly nemoc, chlad, neúrodná pole a bouře.

Naproti tomu se v příbězích germánských objevují obři Ledoví, jejichž velitelem se stal Thrym, nechvalně známý soupeř boha blesku Thora.

Také v britské mytologii nalezneme zmínky o obrech. Geoffrey z Monmouthu uvádí obrovitá stvoření, měřící tři a půl metru, jež vyrvou jakýkoli druh stromu ze země s takovou lehkostí, jakoby to byl jen trs trávy. Angličtí obři byli v této zemi vládci, což se později změnilo příchodem Bruta, jenž obry porazil.

V dobách středověku rytíři vyhledávali tato požívačná stvoření, aby je zneškodnili, a vykonali tak rytířský čin, který by je učinil čestnými a slavnými.

Obři nezůstali jen součástí mýtů, ale s jejich osudy se můžeme setkat i v evropských pohádkách. „*V pohádce O Honzovi Obrobijci, která vyšla poprvé v 19. století, ale odehrává se v časech krále Artuše, se Honza, syn anglického rolníka, proslaví svým talentem vyzrát na smolařské obry. Jeho první obětí je obr zvaný Kormorán, který je postrachem sousedního Cornwallu, kde postupně ukradne a sežere tolik ovcí, vepřů a krav, že tu lidé už nemají co do úst. Honza vyhloubí v zemi obrovskou jámu, kterou překryje větvemi a listím, a tak dlouho si z obra tropí šprýmy, až jej dovede k pasti. Obr spadne do jámy a Honza jej jednou ranou zabije. Díky mnoha dalším podobným vítězstvím si Honza vyslouží bohatou odměnu včetně velkého panství a ruky vévodovy dcery.*“⁶¹

Obři v příbězích Harryho Pottera

J. K. Rowlingová ve svém románovém cyklu obry (giants) nechává v pozadí celého příběhu. Setkáváme se s nimi zřídka, větší roli hrají až v pátém díle, vypovídajícím o Fénixově řádu. Výjimku činí v případě Rubia Hagrida, jehož nám autorka představuje již v prvním díle. Jedná se však jen o poloobra, kterého lze zjevem, mohutností a fyzickou

---

⁶¹ KRONZEK, Allan Zola; KRONZEK, Elizabeth. *Škola čarodějů, Průvodce magickým světem Harryho Pottera*. Praha: Rybka Publishers, 2002, s. 206-207

silou přirovnat ke Gigantům z řeckých mýtů, ačkoliv na druhou stranu působil mnohem kultivovaněji. Hagrid byl však nižšího vzrůstu, než je typická výška pro obry, a tak se uchýlil do Bradavic. Navzdory stížnostem rodičů na nechvalnou pověst obrů jej zaměstnal Albus Brumbál. Hagrid má slabost pro zvířata neobvyklých druhů, například pavouka Aragoga, draka Norberta (Norský ostrohřbetý – *Norwegian Ridgeback*) a Klofana (*Buckbeak*), což byl *hipogryf*, neboli zvíře s koňskou dolní polovinou těla a orlí hlavou a křídly. Jeho nevlastním bratrem je skutečný obr, o kterém se dozvídáme až v pátém díle ságy – Harry Potter a Fénixův řád (*Harry Potter and the Order of the Phoenix*). Tento obr se ukrývá v Zapovězeném lese spolu s dalšími podivuhodnými bytostmi a příšerami, aby jej tam nikdo nenašel.

Hagrid jednoho dne zavede Harryho a Hermionu hluboko do lesa, aby jim svého nevlastního bratra představil. Jmenuje se Dráp (Grawp). „*The nose was stubby and shapeless, the mouth lopsided and full of misshapen yellow teeth the size of half-bricks; the eyes, small by giant standards, were a muddy greenish-brown and just now were half-gummed together with sleep. Grawp raised dirty knuckles, each as big as a cricket ball, to his eyes, rubbed vigorously, then, without warning, pushed himself to his feet with surprising speed and agility.*“⁶² Harry s Hermionou jsou úplně zděšeni z obrovitého stvoření a ze slibu, že se o Drápa v době Hagridovy nepřítomnosti postarají. Toho totiž na příkaz Dolores Umbridgeové čekalo doslova vyhnání ze školních pozemků. Dráp působil nešikovně, neschopný si uvědomit vlastní sílu v porovnání s křehkostí a drobností malých studentů. Drápa lze přirovnat k obrům, které zmiňuje Geoffrey z Monmouthu v knize Dějiny britských králů, neboť i on s lehkostí vytrhával stromy kolem sebe ze země. Dráp neuměl mluvit lidským jazykem, proto se ho Hagrid snažil učit a povídat si s ním. Přivedl ho do Zapovězeného lesa, aby ho ochránil před ostatními obry, kteří mu ubližovali, protože jejich matka zemřela. Dráp se ale i přes všechny tyto negativní vlastnosti stává užitečným a to ve chvíli, kdy vysvobodí Harryho a Hermionu z kopyt kentaurů a zažene je pryč.

Hagridovo vyprávění o tom, jak potkal při vyřizování vzkazu Brumbála obry i svého bratra využila autorka k charakteristice obrů. Dozvídáme se z ní, že obři nemají kouzelníky příliš v lásce, neboť se jim nelíbí používání kouzel a čar proti nim. Obři při čtení kapitoly působí primitivně až „neandrtálsky“, neoplývají vysokou inteligencí. Pokud s nimi chce někdo vyjednávat, nejdříve musí uchvátit jejich zvědavost něčím výjimečným, jinak se

---

⁶² ROWLING, Joanne Kathleen. *Harry Potter and the Order of the Phoenix*. London: Bloomsbury, 2003, s. 522

pěkně rozhněvají. Jsou to obrovská a nemotorná stvoření z masa a kostí, která se zpravidla mezi sebou jenom dohadují a bijí, a proto jsou nyní na pokraji vyhynutí. Mluví odlišnou řečí podle oblastí, jež dříve jejich tlupy obývaly.

3.2.5 Gryf

Gryf + Hipogryf v mytologii

Gryf (v řeckém jazyce *Grýps* a v latinském pak *Gryphus*) je bájně stvoření mající lví tělo, hlavu a končetiny a orlí křídla, pařáty a drápy, případně hlavu orlí. Lev je všeobecně uznáván jako „král zvířat“ a orel je „králem všech ptáků“, proto se toto stvoření považuje za krále všech živočichů. Gryf je spojován se symboly odvahy a kuráže a často bývá vyobrazován jako mocná, zuřivá, běsnící a divoká nestvůra. Prapůvod tohoto tvora sahal až do mýtů Předního východu, znal ho též egyptský lid. V řecké mytologii byl opět spojován s božským Apollónem. Řekové považovali Gryfy za hlídače zlata, které se však stávalo kořistí jednookých Arimaspů, proti kterým byli Gryfové nuceni bojovat. Odlišně vnímali tyto tvory Římané, kteří je spojovali s Nemesis - bohyní pomsty. Tato zvířata nehrála z mytologického hlediska významnou roli, nicméně byla vděčným a častým zdrojem inspirace pro umění výtvarné, obzvláště v době Římské říše.⁶³

Hans Biedermann objasňuje význam gryfů těmito slovy: „*A fabulous animal, symbolically significant for its domination of both the earth and the sky because of its lion's body and eagle's head and wings. ...In legend the creature was a symbol of superbia (arrogant pride), because Alexander the Great was said to have tried to fly on the backs of griffins to the edge of the sky.*

At first also portrayed as a satanic figure entrapping human souls, the creature later became a symbol of the dual nature (divine and human) of Jesus Christ, precisely because of its mastery of earth and sky. The solar associations of both the lion and the eagle favoured this positive reading. The griffin thus also became the adversary of serpents and basilisks, both of which were seen as embodiments of satanic demons.“⁶⁴

Arnold Sundgaard ve své básni *The Hippogriff* popisuje hipogryfa takto:

*„When Mare and Griffin meet and mate
Their offspring share a curious fate.*

---

⁶³ HOUTZAGER, Guus. s. 102

⁶⁴ COLBERT, David. *The Magical Worlds of Harry Potter: A Treasury of Myths, Legends and Fascinating Facts*. London: Puffin Books: Penguin Books, 2001, s. 109

*One half is Horse with hooves and tail,
The rest is Eagle, claws and nail.
As a Horse it likes to haze,
Yet as an Eagle it can fly
Above the clouds where dreams drift by.
With such a Beast I am enthralled,
The Hippogriff this beast is called.*⁶⁵

Gryf + Hippogryff v příbězích Harryho Pottera

Postavu Gryfa neopomněla ani autorka Harryho Pottera. V tomto případě však využila jeho mutaci, hipogryfa (*hippogriff*), jemuž přiřkla jméno Klofan (*BuckBeak*). Horní část tvoří orlí hlava se zobákem, mohutnými pařáty, ze kterých se klubou ostré drápy a na hřbetu má křídla posetá peřím, zbytek těla, tj. dolní část, tvoří kůň se dvěma kopyty. Hipogryf je symbolem neuskutečnitelnosti a lásky. Tvrdí se o něm, že je to všežravec, požírající maso i rostlinnou stravu.

Hagrid ukazuje Klofana ve třetím díle Harryho Pottera (*Harry Potter and the Prisoner of Azkaban*) svým žákům při vyučovací hodině. Poučuje je o tom, že je to velmi pyšné zvíře, pokud s ním chce člověk navázat kontakt, nejprve se před ním musí poklonit a počkat, zda hipogryf přijme tuto projevenou úctu. Pokud ano, ukloní se také. Harry se dokáže spřátelit s Klofanem tak, že mu umožní nasednout na svůj hřbet a proletět se s ním po okolí Bradavic. Harry ho ovládá jako koně, pomocí příkazů či pobídkami nohou. O tento čin se pokusil i Malfoy, ale protože hipogryfovi neprojeví úctu, je jím napaden a zraněn. Klofan je důležitým faktorem ovlivňujícím třetí díl. Harry a Hermiona se díky „obraceči času“ vrátí zpět, aby mohli zachránit nevinného hipogryfa. S Klofanem poté zamíří k věži, kde je vězněn Sirius Black (nevinně odsouzený Harryho strýc z otcovy strany), osvobodí jej a odletí s ním do bezpečí.

Pro čestnost a odvahu atribut hipogryfa přiřadila J. K. Rowlingová k nebelvírské koleji, neboť Nebelvír je do českého jazyka přeložen ze slova Gryffindor, jež má jistou spojitost s francouzským *griffon d'or*, označujícího zlatého gryfa.

---

⁶⁵ KITTYEATYOU. *Hippogriffs* [online]. [cit. 10. 11. 2013]. Dostupný na WWW: <http://www.mythicalcreaturesguide.com/page/Hippogriffs>

3.2.6 Jednorožec

Jednorožci v mytologii

Podobu koně má i další z mytických zvířat – jednorožec. Slovo „jednorožec – unicorn“ pochází z hebrejštiny. „...word re'em ("horn"), in early versions of the Old Testament translated as "monokeros", meaning "one horn", which became "unicorn" in English.“⁶⁶ Obvykle mívá podobu útlého koně, bíle zbarveného, na jehož hlavě uprostřed čela se vypíná spirálovitý roh.

Řekové si jednorožce velmi vážili. První zmínka o jednorožci se objevila v roce 398 před naším letopočtem. Jejím autorem byl řecký historik *Ktésiasus*. Právě podle něj žili tyto tvorové na indickém území a vypadali jako zdivočelí osli, mající přibližně stejnou velikost jako koně, dokonce i ještě větší. Těla zmíněných tvorů byla zbarvená bíle, hlavy měly tmavě červené a oči byly sytě modré. Z hlavy uprostřed čela jim vyrůstal jeden nemalý roh, měřící přibližně půl metru. Popisy těchto tvorů vznikly prostřednictvím cestovatelů, jež vyprávěli své zážitky z cest, a proto se často prolínají s příběhy o indickém nosorožci, himalájské antilopě a divokém oslu.

Protože se jednorožec vyskytoval v mnoha příbězích odlišných kultur, tak i jeho popis a charakterové vlastnosti se často liší. Například v západních zemích o něm kolovaly zvěsti, že je to velmi divoké a plaché zvíře, které lze jen těžko odchytit, natož pak zkrotit. Naproti tomu v zemích východních se tento tvor vyznačoval klidem, mírumilovností a pokorou, díky těmto povahovým rysům byl považován za nositele štěstí. Na tomto území nebyl vyobrazován jako kůň, nýbrž jako kozel s paznehty a bradkou. V Japonsku ho lidé nazývali *Kirin* – jednorožec, neboli zvířecí bůh, který trestal zlé bytosti svým jedním rohem. Japonci věřili, že kdo spatří jednorožce, potká ho štěstí, pokud se jedná o člověka čestného.⁶⁷ V Číně pro něj měli název *Ki-lin* – tento čínský jednorožec ztělesňoval vše, co bylo spojené s dobrem, ryzostí a mírumilovností. Žil na nebi a zemi navštěvoval pouze tehdy, když se měl narodit budoucí moudrý filozof. Podoba Ki-lina se od původní předlohy liší zejména tělem. Ki-lin nebyl zobrazován s koňským tělem, ale podobal se jelenovi

---

⁶⁶ LINDEMANS, Micha F.. *Unicorn* [online]. [cit. 26. 11. 2013]. Dostupný na WWW: <http://www.pantheon.org/articles/u/unicorn.html>

⁶⁷ LINDEMANS, Micha F.. *Kirin* [online]. [cit. 26. 11. 2013]. Dostupný na WWW: <http://www.pantheon.org/articles/k/kirin.html>

s jedním rohem, oslím ocasem a koňskými kopyty, jehož srst byla tvořena rybími šupinami.⁶⁸

Magičnost těmto zvířatům dodával jejich šroubovitý roh, který býval ve spodní části bílý, avšak prostřední část byla zbarvená dočerna a velmi ostrá špička přecházela pak do barvy červené. Roh nebyl pouze obranným prostředkem, ale fungoval i jako medikament se schopností hojit. Prášek z rozdrceného rohu poskytoval ochranu proti jedu a dalším onemocněním. Působením tohoto prášku mohl být navrácen i život. Ve středověku v moc a léčivost tohoto tvora věřili i členové královských rodin a vysoké šlechty, kteří si nechali zhotovovat pohárky vyrobené z údajného rohu jednorožce. Doufali, že je pohárky ochrání před otráveným nápojem. Nádoby byly však vyrobeny z rohů mořského narvala nebo z indického nosorožce.

Základem pro víru v léčivé schopnosti rohu se stal pravděpodobně příběh zaznamenaný v dobách středověku. V něm se zvířata uprostřed noci nashromáždila kolem jezírka, voda v něm však byla otrávená, a tak z něj nemohla pít, což platilo do chvíle, než se objevil jednorožec, který k jezírku přistoupil a ponořil do vody svůj „zázračný“ roh. Jakmile se roh dotkl vody, došlo k jejímu pročištění a zvířata se z ní pak mohla opět chodit napájet.⁶⁹

V literárních dílech se jednorožec objevoval jako symbol mocné síly a ryzosti. I proto se objevil v erbech anglického i skotského krále. Toto mytologické zvíře lze najít i v pohádkových příbězích a pověstech o králi Artušovi nebo například ve vypravování o Alexandrovi Velikém.

Jednorožec v příbězích Harryho Pottera

J. K. Rowlingová se o jednorožci zmiňuje v prvním díle Harryho Pottera (*Harry Potter and the Philosopher's Stone*), ale setkáváme se zde už s jeho zdechlinou, a tak jsme odkázáni na rozhovor mezi kentaurem Firenzem a Harrym Potterem. Protože se Harry Potter dosud s ničím podobným neseťkal, kentaur mu vysvětluje, co to jednorožec je a čím se vyznačuje. Autorka při svém psaní vycházela jak z předlohy vyprávěné v západních zemích, tak z příběhů zemí východních. Její tvor se se svou koňskou podobou, bíle zbarvenou a jedním spirálovitým rohem podobá jednorožcům ze západních mýtů, nicméně jeho charakterové vlastnosti čerpala z Východu. Firenze říká Harrymu, že je jednorožec

---

⁶⁸ LINDEMANS, Micha F.. *Ki-lin* [online]. [cit. 26. 11. 2013]. Dostupný na WWW: <http://www.pantheon.org/articles/k/ki-lin.html>

⁶⁹ LINDEMANS, Micha F.. *Unicorn* [online]. [cit. 26. 11. 2013]. Dostupný na WWW: <http://www.pantheon.org/articles/u/unicorn.html>

čistý a bezbranný, že se nejedná o lidožravou bestii. Právě naopak. Jednorožec Rowlingové je plaché, mírumilovné zvíře, které je absolutně nevinné a volně žije v Zapovězeném lese spolu s dalšími kouzelnými tvory.

Jednorožec v prvním díle knihy nehraje stěžejní roli jako například Bazilišek. Léčivé účinky rohu jsou sice zmíněny, a to například ve spojitosti s příměsí, se surovinou, jež se přidává do lektvarů, ale pouze okrajově, není na ně kladen takový důraz. Autorka si tolik nevyšmáhá léčivosti rohu jako jeho zázračné krve, kterou líčí jako stříbrnou tekutinu, jíž lze snadno zahlédnout v Zapovězeném lese, neboť kontrastuje s tmavými lesními místy. V tomto případě spisovatelka zřejmě čerpala ze své fantazie, neboť ani v bestiárií mytologických zvířat toto Micha Lindemans neuvádí.

Kentaurové v díle považují mrtvého jednorožce za předzvěst něčeho špatného. Firenze tuto informaci podává Harrymu nepřímou. „*The blood of a unicorn will keep you alive, even if you are an inch from death, but at a terrible price. You have slain something pure and defenseless to save yourself, and you will have but a half-life, a cursed life, from the moment the blood touches your lips.*“⁷⁰ J. K. Rowlingová v této scéně vyzdvihuje majestátnost, čistotu a bezbrannost těchto tvorů a dává ji do kontrastu s povahovými vlastnostmi lorda Voldemorta. Černokněžník neváhá pro své přežití zavraždit jednorožce, který symbolizuje nejvyšší formu nevinnosti.

3.2.7 Kentaurové

Kentaurové v mytologii

Kentaurové řecké mytologie byli stvoření napůl člověk a napůl zvíře. Dolní část měli koňskou s čtyřma nohama a tu horní část tvořilo tělo s hlavou člověka. Jejich otcem byl *Ixión*, první člověk, jenž zabil vlastního příbuzného. Zeus vytvořil oblak *Nephele*, který měl podobu Héry, jeho manželky, a s ním zplodil *Ixión* prvního Kentaura.

V hierarchii mytických zvířat kentaurové nebyli příliš uznáváni. Překážkou k jejich lepšímu vnímání byly jejich charakterové vlastnosti, přičemž nejvíce vadila hrubost a nevzdělanost, kvůli čemuž se dostávali do sporů ve vrchovaté míře. Proto žili v lesích v oblasti Thessalie. Jejich osudovými soupeři se stali Lapithé. Kentaurové se pokusili unést Hippodamii a další ženy na svatbě, což vedlo ke konfliktu s králem Lapithů, Peirithoem.

---

⁷⁰ ROWLING, Joanne Kathleen. *Harry Potter and the Philosopher's Stone*. London: Bloomsbury, 1997, s. 170

Vypukl obrovský boj, v němž mnoho Kentaurů přišlo o svůj život. Tento boj lze chápat jako metaforu konfliktu mezi hrubostí, nevzdělaností, krutostí a kulturou, civilizací.

Kentauroi bývají vyobrazováni jako divoká a nezkrocená zvířata, bestie, nosící u sebe luk a šípy. Avšak ne všichni byli úplně „zkažení“. Příkladem je *Cheirón*. Svým zjevem napůl koně a napůl člověka se podobal ostatním kentaurům, nicméně jeho charakterové vlastnosti byly odlišné. Cheirón dostal do vínku vlastnosti, jako byla moudrost a inteligence a od svých nevzdělaných druhů se lišil i laskavostí, muzikálností a lékařskými schopnostmi. Jeho rodiči nebyl Ixión a oblak v podobě Héry, ale *Kronos*, taktéž otec Dia, a *Filyra*.

Hrdinové si vážili lékařských znalostí Cheiróna, neboť jim svými mastmi z bylinek nesčetněkrát pomohl vyléčit rány a šrámy z bitev. Učedníkem Cheiróna se stal Asklépios, bůh lékařství a též syn přítele a boha Apollóna. Kentaur si cenil důvěry a Asklépia vychovával a vyučoval.

Konec životní pouti Cheiróna vůbec neodpovídal tomu, co by si za své činy zasloužil. Héraklés ho při své sebeobraně nešťastným způsobem zasáhl jedovatým šípem, který způsobil ránu, jež nešla vyléčit. „...*Kentaur trpěl tak nesnesitelnými bolestmi, že se vzdal nesmrtelnosti ve prospěch Prométhea.*“⁷¹

Kentauroi v příbězích Harryho Pottera

Již v prvním díle, Harry Potter a kámen mudrců (*Harry Potter and the Philosopher's Stone*), se dočítáme o několika kentaurech. Například mladý Harry a ostatní se setkávají nejprve s kentaurem Ronanem. „*To the waist, a man, with red hair and beard, but below that was a horse's gleaming chestnut body with a long, reddish tail.*“⁷² A poté potkávají kentaura Banea, jenž oproti Ronanovi měl černé vlasy a divočejší vzhled. Při prvním setkání Harryho Pottera s lordem Voldemortem nad zabitým jednorožcem se objevuje postava kentaura, Firenzeho. Od předchozích druhů se lišil mladým vzhledem, světlými vlasy a modrými očima. Firenze zahnal Voldemorta a odvezl Harryho na svých zádech do bezpečí. Ostatním kentaurům se gesto Firenze vůbec nelíbilo, dívali se na něj opovržlivě,

---

⁷¹ HOUTZAGER, Guus. s. 139

⁷² ROWLING, Joanne Kathleen. *Harry Potter and the Philosopher's Stone*. London: Bloomsbury, 1997, s. 166

neboť pomoc lidem považovali za urážlivé. „*Centaurs are not the servants or playthings of humans.*”⁷³

S tímto výjimečně filantropickým kentaurem se ještě jednou setkáváme v páté knize Harry Potter a Fénixův řád. Ředitel školy požádá Firenze, aby zastoupil ve vyučování jasnovidectví profesorku Sibylu Trelawneyovou, kterou propustila Dolores Umbridgová. Ten žádosti vyhoví, což způsobí, že je svými druhy vykázán ze stáda, dokonce byl jimi napaden tak, že mu musel Hagrid pomoci. Jeho vyučovací hodiny jsou prodchnuty přátelským chováním i moudrostí. Firenze lze přirovnat k mytologickému kentaurovi Cheirónovi, oba mají kladný přístup k lidem a vynikají svou inteligencí a vzdělaností.

Spisovatelka J. K. Rowlingová nás v pátém díle ještě jednou zavádí do Zapovězeného lesa prostřednictvím Hermiony, lákající neodbytnou profesorku Dolores Umbridgeovou na tajnou zbraň Albuse Brumbála. V Zapovězeném lese však narazí na stádo kentaurů, v jejichž čele je tentokrát Magorian, spolu s Ronanem, Banem a mnoha dalšími. Profesorka je začne urážet a dávat jim najevo, že jsou to obyčejná stvoření s nižší inteligencí, než má člověk, a proto ji unesou. Ač Magorian deklaroval, že mláďatům, čili dětem, kentauři neublížují, ve svém vzteku kentauři Hermionu s Harrym napadnou. Jakékoliv vysvětlování Hermiony situaci ještě zhoršuje. „*Perhaps you thought us pretty talking horses? We are an ancient people who will not stand wizard invasions and insults! We do not recognize your laws, we do not acknowledge your superiority...*”⁷⁴ Pak se však objevil obr Dráp, Hagridův nevlastní bratr a nebezpečí rozehnal.

Kentauři J. K. Rowlingové jsou inteligentnější než jejich mytologické předlohy. Nicméně měli společné nošení luku a šípů, divokost a nezkrocenost, pobyt v lese. Hrdost a horkokrevnost způsobovaly, že nebylo radno míchat se do jejich záležitostí, o čemž se přesvědčil i Hagrid.

3.2.8 Kerberos

Kerberos v mytologii

V řeckých mýtech je Kerberos popisován jako pes obludného a krvelačného vzhledu, hlídajícího bránu do podsvětí, kterému vládl *Hádes*. Kerberos byl potomkem *Týfóna*, obra majícího sto hlav, a *Echidny*, jejíž horní část byla lidská a dolní část tvořil had. Byla známá

---

⁷³ ROWLING, Joanne Kathleen. *Harry Potter and the Order of the Phoenix*. London: Bloomsbury, 2003, s. 566

⁷⁴ Tamtéž

jako „Matka všech nestvůr“. Za sourozence měl *Hydru a Chimairu*, taktéž proslulá nebezpečná stvoření.

O psovi Kerberovi bylo známo, že měl obrovité tělo se třemi psími hlavami. Někdy byl zobrazován s jedním ocasem, jindy zase s více, které vypadaly jako had a na konci se vyjímal dračí hlava. Jeho jedovatý dech a pohled mohl proměnit člověka v kámen, což vzbuzovalo oprávněný strach. „*In most works the three-heads each respectively see and represent the past, the present, and the future, while other sources suggest the heads represent birth, youth, and old age.*“⁷⁵ Dále se o něm uvádí, že se živil pouze „živým“ masem, a proto nechával duše mrtvých vstupovat do podsvětí bez povšimnutí. Nicméně vše, co chtělo podsvětí opustit, posílal nemilosrdně zpět. Vchod střežil i před lidmi, jež se chtěli do podsvětí dostat.

Přesto existovala možnost, jak se přes Kerbera dostat do Hádesova království. A. Z. Kronzek ve své knize totiž zmiňuje lidské bytosti, které se pomocí lsti do podsvětí dostali. Mezi takové patřila i Psýché, která přelstila Kerbera koláčem, v němž byla omamná ingredience. Podobně si počínal i Aeneas, bohatýr z trojské války. Ještě jeden člověk prošel kolem strážce Kerbera, byl jím Orfeus, který nestvůrného psa obelstil hudbou, pod jejímž vlivem usnul.

Allan Zola Kronzek ještě doplňuje ve své knize zajímavé informace: „*Jak už to psi dělávají, také Kerberos podle pověsti v době svého nuceného pobytu v pozemském světě slintal. Z několika kapek jeho slin, které dopadly na zem, vyrostla jedovatá rostlina zvaná oměj. Jedná se o skutečnou rostlinu, nazývanou rovněž oměj vlčí mor, které ve svých lektvarech a mastích běžně užívaly reálné i bájně a literární čarodějnice.*“⁷⁶

Kerberos v příbězích Harryho Pottera

Kerberos se v potterovské sáze objevuje jako tříhlavý pes Chloupek (*Fluffy – three-headed dog*) v prvním díle. „*They were looking straight into the eyes of a monstrous dog, a dog that filled the whole space between ceiling and floor. It had three heads. Three pairs of rolling, mad eyes; three noses, twitching and quivering in their direction; three drooling mouths, saliva hanging in slippery ropes from yellowish fangs.*“⁷⁷ Chloupek je uzavřen v jedné místnosti na Bradavické škole. Jeho úkolem je hlídat poklop, pod nímž se ukrývá

⁷⁵ W.N101. *Cerberus* [online]. [cit. 12. 11. 2013]. Dostupný na WWW: <http://www.mythicalcreaturesguide.com/page/Cerberus>

⁷⁶ KRONZEK, Allan Zola; KRONZEK, Elizabeth. *Škola čarodějů, Průvodce magickým světem Harryho Pottera*. Praha: Rybka Publishers, 2002, s. 244

⁷⁷ ROWLING, Joanne Kathleen. *Harry Potter and the Philosopher's Stone*. London: Bloomsbury, 1997, s. 106

vchod do podzemí, kudy vede cesta ke Kameni mudrců. Hagrid psí šelmu zakoupil jednoho dne v hospodě od jakéhosi Řeka, který mu prozradil, jak tříhlavého psa zpacifikovat. Tuto informaci neprozřetelně a nechtěně předá Hagrid Harrymu a jeho společníkům, čímž jim umožní pokračovat v cestě za Kamenem mudrců. Tajemství spočívá v interpretaci jakékoliv hudby, jež psa přiměje ke spánku. Hudba v ten moment učiní z obrovské a krvelačné obludy beránka. J. K. Rowlingová využila stejné řešení, jaké aplikoval bájný pěvec Orfeus při svém pokusu dostat se do podsvětí, což je zaznamenáno v řecké mytologii.

3.2.9 Pegas

Pegas v mytologii

Toto zvíře vzešlo ze spojení Medusy a Poseidona. Vypráví se o něm, že vylezl z těla Medusy poté, co její hlavu useknul Perseus, řecký hrdina. Bellerofon, korintský rek, dokázal Pegase ovládnout. Využil toho, že se okřídlený kůň napájel vodou a nasadil mu zlatou uzdu, dar bohyně Athény. Z příkazu bohů a za pomoci Pegase zabil Chiméru. „*The Chimera is a monster, depicted as an animal with the head of a lion, the body of a she-goat, and the tail of a dragon*“⁷⁸ Nakonec neodolal pokušení zdolat vrchol Olympu, za což ho Zeus potrestal pádem z okřídleného koně.⁷⁹

Testrálové v příbězích Harryho Pottera

Testrálové jsou stvoření, která nenajdeme v řecké mytologii přímo, ale lze je přirovnat k Pegasovi, neboli k okřídlenému koni. J. K. Rowlingová se o nich zmiňuje ve spojitosti s převážením studentů z vlakového nádraží do školy Čar a kouzel v Bradavicích. Harry Potter až do čtvrtého ročníku o testrálech vůbec nevěděl, celou dobu si myslel, že jsou vozy očarované a jsou nadnášeni nějakým kouzlem. Spatřil je až při nástupu do pátého ročníku. Souviselo to s tím, že ne každý je schopen zaregistrovat jejich přítomnost. Testrály může spatřit jen ten, který viděl umírajícího člověka. Ačkoliv byli tyto tvorové podobní koním, popsat jejich zjev není tak jednoduché. „*They were completely fleshless, their black coats clinging to their skeletons, of which every bone was visible. Their heads were dragonish, and their pupil-less eyes white and staring. Wings sprouted from each wither - vast, black leathery wings that looked as though they ought to belong to giant*

---

⁷⁸ LINDEMANS, Micha F.. *Chimera* [online]. [cit. 22. 11. 2013]. Dostupný na WWW: <http://pantheon.org/areas/mythology/europe/greek/articles.html>

⁷⁹ LINDEMANS, Micha F.. *Pegasus* [online]. [cit. 25. 11. 2013]. Dostupný na WWW: <http://pantheon.org/areas/bestiary/articles.html>

bats. ⁸⁰ Na první pohled se nejednalo o oblíbená zvířata, jejich smutné oči a černé barvy nepůsobily atraktivně.

O jejich popularitě svědčí i to, že když je Hagrid zařadil do výuky o kouzelných tvorech, tak studenti nebyli nadšeni, neboť je vnímají jako nositele neštěstí a smůly. Hagrid jim oponuje, že se jedná o inteligentní tvory, vždyť chová celé stádo testrálů. Tyto létající koně mají vyvinut excelentní smysl pro orientaci a dovezou člověka kamkoliv dle jeho přání, takže se jedná o ideální cestovatelský prostředek. Dokážou však být i nebezpeční v případě, pokud je někdo rozdráždí. Létající testrály v závěru páté knihy využije Harry, Ron, Hermiona, Giny, Neville a Lenka při své tajné misi do Londýna, kde chtějí pomoci zajatému Siriusovi Blackovi.

3.2.10 Sfinga

Sfinga v mytologii

Ze starověkého Egypta pochází Sfinga. Její podoba je nám důvěrně známá z mnoha fotografií, zachycujících pyramidu v Gíze. Tato tzv. Velká sfinga (vytvořená z pískovce) však zobrazovala starověkého krále Khaf-Ra.⁸¹ Jedná se o tvora se lvím tělem, majícím někdy křídla a s lidskou hlavou. Egyptská sfinga dominovala vchodům do hrobek faraónů, jejím úkolem bylo střežit klid panovníků.

Na území Řecka sfinga ale symbolizovala nějaké zlo, smrt a neštěstí. Docházelo i k drobným změnám v zobrazení trupu, který už nebyl mužský, nýbrž ženský a tato řecká sfinga neměla křídla, jak tomu bylo u sfingy egyptské. Sfinga pobývala na vysoké skále u města Théby, kde každému příchozímu pokládala hádanku. „*What animal is that which in the morning goes on four feet, at noon on two, and in the evening upon three?*“⁸² Pokud dotyčný hádanku nezodpověděl správně, čekala jej záhuba ve spárech sfingy. K její záhubě přispěl Oidipus, jemuž se povedlo správně odpovědět na otázku sfingy, sama se vrhla ze skály dolů a definitivně zmizela. Pravá odpověď byla: "*Man, who in childhood creeps on hands and knees, in manhood walks erect, and in old age with the aid of a staff.*"⁸³.

Slovo sfinga je odvozeno od slova „*sphingo*“, což v řeckém jazyce vyjadřuje sloveso „škrtit“, proto bylo toto stvoření odjakživa považováno za bestii pojící se se zlem.

---

⁸⁰ ROWLING, Joanne Kathleen. *Harry Potter and the Order of the Phoenix*. London: Bloomsbury, 2003, s.148

⁸¹ LINDEMANS, Micha F.. *Sphinx* [online]. [cit. 28. 11. 2013]. Dostupný na WWW: <http://pantheon.org/areas/bestiary/articles.html>

⁸² Tamtéž

⁸³ Tamtéž

Sfinga v příbězích Harryho Pottera

J. K. Rowlingová zařadila toto mytologické stvoření do posledního úkolu turnaje tří kouzelníků, tedy do čtvrtého dílu knihy. Potterovská Sfinga měla stejně jako ta řecká ženský trup a hlavu, zbytek tvořil neokřídlený lev s hnědou srstí, mající kolosální tlapy a na nich ostré drápy a štětinovitý ocas. Zde, ve čtvrté knize, se Harrymu při hledání ohnivého poháru zjeví v bludišti. Stejně jako thébská sfinga mu pokládá otázku, na kterou vyžaduje správnou odpověď, jinak se na něj vrhne. Harrymu tedy nezbyvá, než hádanku vhodně vyřešit.

*“First think of the person who lives in disguise,
Who deals in secrets and tells naught but lies.
Next, tell me what’s always the last thing to mend,
The middle of middle and end of the end?
And finally give me the sound often heard
During the search for a hard-to-find word.
Now string them together, and answer me this,
Which creature would you be unwilling to kiss?”⁸⁴*

Harry podobně jako Oidipus správně odpověděl, a proto mohl pokračovat dál v honbě za ohnivým pohárem. Na rozdíl od thébské se však nevrhala ze skály dolů, ani se jinak sama nezničila.

3.2.11 Vlkodlak

Vlkodlak v mytologii

Dle folklórního vyprávění se člověk, který se může přeměnit ve vlka, nebo ve stvoření s vlčí podobou se nazývá vlkodlak (werewolf). Podmínkou pro jeho proměnu je měsíc v úplňku. Vlkodlaci jsou aktivní zejména v noci, kdy jsou ovládáni svými zvířecími instinkty. Při hledání potravy, jíž většinou představují malé děti či mrtvá těla, často útočí na lidi. V legendách se praví, že vlkodlaka lze zabít pouze předmětem zhotoveným ze stříbra, vhodným předmětem jsou stříbrné šípy nebo stříbrné náboje. Údajně jakmile vlkodlak zahyne, navrací se mu zpět jeho původní lidská podoba.⁸⁵

---

⁸⁴ ROWLING, Joanne Kathleen. *Harry Potter and the Goblet of Fire*. London: Bloomsbury, 2000, s. 401-402

⁸⁵ LINDEMANS, Micha F.. *Werewolf* [online]. [cit. 12. 12. 2013]. Dostupný na WWW: <http://www.pantheon.org/articles/w/werewolf.html>

Etymologie slova *werewolf* pochází ze starého anglosaského slova „wer“, což v anglickém jazyce znamená „man“, neboli *člověk*, a „wolf“, v překladu *vlk*, a proto v českém prostředí tyto tvory označujeme za vlkodlaky. Dalším termínem, který se pro tato stvoření užíval, bylo slovo „Lycanthrope“, označující osoby či stvoření trpící mentální poruchou, ale schopné metamorfózy do jakékoliv zvířecí podoby, v tomto případě do vlka. Pojem „Lycanthrope“ vyplývá z řeckých slov „lykos“, znamenající *vlk* a „anthropos“, označující *lidskou bytost*.⁸⁶

Vnímání vlkodlaků je ovlivněno mýtem o králi Arkádie, vládnoucím v době starověkého Řecka, který nechvalně proslul svojí krutostí a bezcitností. Král Lykáón se snažil získat přízeň boha Dia tím, že mu nabídl maso malého dítěte. Zeus byl tímto hrůzným činem tak znechucen, že ho potrestal a proměnil ve vlka.

V temných dobách středověku církve považovala vlky za ztělesnění zla a učinila z nich služebníky samotného Satana. Církevním soudům se pod nátlakem podařilo přinutit lidi trpící epilepsií, schizofrenií, či jinými mentálními poruchami, k přiznání, že jsou nejen skutečnými vlkodlaky, ale i posluchači rozkazů Satana. Až kolem 17. století vymizela z evropských soudních síní křivá obvinění proti těmto lidem. Důvodem toho byl nedostatek důkazů, ale víra v existenci vlkodlaků úplně nevymizela. Jejich roli původců zla postupně přebírali vlci. Následkem těchto poznatků dodnes lidé neoprávněně považují vlky za něco špatného.⁸⁷ Tyto procesy zřejmě umocnila smrtelná choroba. *„Epidemie tzv. černého moru ve 14. století způsobila, že se v kontinentální Evropě vylidnily rozsáhlé, dříve osídlené a obdělávané oblasti a naopak se nebývale rozmnožili vlci. Většinou sice napadali pouze dobytek, ale občas si vybrali i lidskou oběť a právě tyto nehody byly často připisovány na vrub vlkodlakům.“*⁸⁸

Ve výjimečných případech se objevují také příběhy, ve kterých vlkodlaci nejsou krvežíznivá stvoření, neboť se do jejich podoby proměnili světci nebo hrdinové, jako tomu bylo například v báji z francouzského prostředí. *„...urozený pán se svěřil své manželce, že je vlkodlak, načež mu žena se svým milencem, jakmile se příště opět promění, ukradne oděv. Nešťastník nemůže bez svých šatů nabýt zpět své lidské podoby a je uvězněn ve vlčím*

---

⁸⁶ LINDEMANS, Micha F.. *Werewolf* [online]. [cit. 12. 12. 2013]. Dostupný na WWW: <http://www.pantheon.org/articles/w/werewolf.html>

⁸⁷ Tamtéž

⁸⁸ KRONZEK, Allan Zola; KRONZEK, Elizabeth. *Škola čarodějů, Průvodce magickým světem Harryho Pottera*. Praha: Rybka Publishers, 2002, s. 281

*těle. Stane se krotkým mazlíčkem krále, ale nakonec pravda přece vyjde najevo. Dostane zpět své šaty, proradná žena i s milencem jsou vyhnáni a ušlechtilý vlkodlak vítězí.*⁸⁹

Existují území, kde výskyt samotného vlkodlaka nebyl příliš obvyklý, nicméně místní obyvatelé si svá vyprávění doplnili folklórními příběhy, v nichž se na místo vlkodlaků objevují bytosti, které se proměňují v medvědy, lvy, tygry a další krvelačná zvířata.⁹⁰

Vlkodlak v příbězích Harryho Pottera

J. K. Rowlingová popisuje vlkodlaka ve třetím díle knihy (*Harry Potter and the Prisoner of Azkaban*). Ačkoliv stěžejní charakteristiku ukryla do závěrečných kapitol, odkazy na tohoto tvora se vyskytují v celém průběhu četby třetího dílu, například při suplování profesora Snapea musí studenti zpracovat esej na téma vlkodlaci.

Inspirace pro vlkodlaka J. K. Rowlingové směřuje do antické doby, kdy se vyprávělo o vlkodlakovi Lykáónovi, jenž dychtil po krvi. Shoduje se s ním nejen v charakterových vlastnostech zvířete, ale také ve vzezření.

Toto monstrum zasadila do kouzelného světa a přiřkla mu lidskou podobu Remuse Lupina, který se vlkodlakem stal v dětství, když ho pokousal vlk. I on se proměňuje vždy ve chvíli, kdy je měsíc v úplňku. Nepromění se jenom navenek do podoby vlka, ale přebírá i jeho divoké zvířecí instinkty, takže se stává nebezpečným pro své okolí.

Této postavě autorka přiřkla mnoho kladných povahových vlastností. Lupin působí jako spravedlivý profesor vážící si studentů, zdvořilý vůči ostatním, přesto vypadá zuboženě, neboť nosí obnošené šaty, má málo peněz. Ač si ho Harry i Brumbál velmi váží, přesto se všeobecné úcty nedočká, nakonec v Bradavicích sám podává výpověď. Důvodem je jeho nemoc, kdy se stává nebezpečným všem. K tomu, aby se dokázal ovládat i v době úplňku, mu profesor Snape míchal lék, očišťující mysl v čase přeměny. J. K. Rowlingová zdůrazňuje protiklad charakterových vlastností člověka (ukázněný profesor) a zvířete (krvelačný tvor).

Postava Lupina v příběhu plní zejména funkci vysvětlujícího rádce, což je charakteristické pro ředitele A. Brumbála. Profesor Lupin Harrymu na konci třetího dílu potterovské ságy objasní události ohledně svých přátel, Jamese Pottera, Síruse Blacka a Petera Petigrewa a pomáhá ospravedlnit jeho kmotřence, Síruse, který byl neprávem držen v azkabanském vězení.

---

⁸⁹ KRONZEK, Allan Zola; KRONZEK, Elizabeth. s. 278

⁹⁰ LINDEMANS, Micha F.. *Werewolf* [online]. [cit. 12. 12. 2013]. Dostupný na WWW: <http://www.pantheon.org/articles/w/werewolf.html>

J. K. Rowlingová pro osoby, jež se dokáží proměnit ve zvířata, používá výraz *zvěromág* (*Animagus*). Vlkodlak se od zvěromágů odlišuje tím, že se své přeměně do zvířecí podoby neubrání, nedokáže ji ovlivnit. Zvěromág provádí proměnu do určitého druhu zvířete libovolně. Tuto schopnost ovládali i přátelé Lupina. James Potter se proměňoval do podoby jelena, Sirius Black v černého psa a Peter Petigrew v krysu.

3.3 Britské příšery v knihách J. K. Rowlingové

J. K. Rowlingová nevycházela pouze z mytických příběhů starověku. Pro tvorbu kouzelného světa Harryho Pottera se nechala inspirovat i mnohými legendami zejména z britských ostrovů a těmito konkrétními mytickými stvořeními doplňovala děj o mladém kouzelníkovi.

3.3.1 Bludníček (Hinkypunk)

Mezi taková stvoření patří duch s jednou nohou, tzv. Bludníček. „...*a little one-legged creature who looked as though he were made of wisps of smoke, rather frail and harmless looking. ...Lures travelers into bogs.*“⁹¹ V západní Anglii lze na bludníčka narazit zejména v nočních hodinách na osamocených místech. Proto by si na něj měli dávat pozor především pocestní znavení cestováním, na které duch čeká. Jakmile jej zahlédne, rozsvítí lucernu, aby její světýlko zmátlo pocestného, který si to namíří přímo k záři lucerny jako k cíli svého putování. V tu chvíli však škodolibý bludníček přebírá kontrolu nad jeho kroky, které ho zavedou na nebezpečná místa (bažina, skalní rozsedlina, stoka). V českém folklóru se tato postava též objevuje, známe ji v ženském protějšku jako bludičku.

Na britském venkově se takových podobných přeludů objevuje mnoho. Blikající světélka a lákání tuláků na riskantní místa je charakteristické pro většinu z nich. Výskyt těchto událostí lze vysvětlit faktem, že okolí anglických vesnic je poseto nemalým množstvím rašelinišť, mokřin a slatí, jež se stávají nevyzpytatelnými zejména v nočních hodinách pro zpozdilé chodce. Podle pověr jsou zodpovědná za jejich potíže nadpřirozená stvoření, jako d'áblové či duchové zemřelých lidí, kteří v posmrtném životě nemohou nalézt klid pro svou duši. Světýlka, spatřená pocestným, jsou v mnohých případech reálná, neboť se na rašeliništích vzněcují plyny, které z bažin ucházejí.

Příhodu s takovýmto strašidlem si prožil i Ron Weasley při vykonávání zkoušky, kterou jim profesor Lupin uchystal ve své hodině obrany proti černé magii. „*A sort of*

---

⁹¹ ROWLING, Joanne Kathleen. *Harry Potter and the prisoner of Azkaban*. London: Bloomsbury, 1999, s. 118

obstacle course outside in the sun, where they had to wade across a deep paddling pool containing a Grindylow, cross a series of potholes full of Red Caps, squish their way across a patch of marsh while ignoring misleading directions from a Hinkypunk, then climb into an old trunk and battle with a new Boggart.“⁹² Úkolem Rona bylo projít kolem bludníčka a ignorovat jeho zavádějící příkazy, což se mu bohužel nepovedlo, nechal se natolik zmást, že uvízl po pás v bahně.

3.3.2 Černý pes (Black Dog)

Černý pes v mytologii

Černí psi se vyskytují v mytických vyprávěních sesbíraných na celém území britských ostrovů. Údajně byli zahlédnuti v nočních hodinách v liduprázdných a opuštěných uličkách. Jsou zjevně větší než obyčejný pes, svou velikostí tato zvířata připomínají dobře rostlá telata. Vyznačují se škodolibostí a zlomyslností. Ve Velké Británii se jim také říká grimové (nebo Black Shuck, Shucky Dog, Old Shuck, Shag Dog), které lidé vnímají jako jakési duchy beroucí na sebe psí podobu. Nejznámější britský grim se pohyboval podle legend na severu Británie, přesněji na území Yorkshire. Tento velký pes s obřimi zuby a mohutnými drápy, který se objevoval převážně v průběhu noci, získal jméno *Barghest*. Zde o něm také mezi lidmi kolují příběhy, že kdo se s ním setká přímo, brzy ukončí svoji životní pout'.⁹³ Nejslavnějším grimem je pes baskervillský A. C. Doylea, jehož nakonec demytizuje Sherlock Holmes.

Nejen na britských ostrovech, ale i na kontinentálním evropském území bývá v mytologiích černý pes spojován se smrtí, podobně jako jeho řecký příbuzný *Kerberos*. Mýtičtí psí tvorové jsou nenápadní, pohybují se velmi opatrně a tiše. O jejich příchodu oběť zpravují nepatrné, ale pravidelné klapající zvuky, vydávající jejich drápy na packách. Stejně jako je tomu v případě trollů, neexistují o nich detailnější popisy, protože se jim lidé snaží vyhnout kvůli jejich strašidelné smrtonosné pověsti.⁹⁴ Nejjednodušší obranou před těmito tvory je nenavštěvovat odlehlé ulice v noční době nebo si vzít doprovod další osoby.

---

⁹² ROWLING, Joanne Kathleen. *Harry Potter and the prisoner of Azkaban*. London: Bloomsbury, 1999, s. 203

⁹³ LINDEMANS, Micha F.. *Barghest* [online]. [cit. 2. 12. 2013]. Dostupný na WWW: <http://www.pantheon.org/articles/b/barghest.html>

⁹⁴ LINDEMANS, Micha F.. *Black Dog* [online]. [cit. 2. 12. 2013]. Dostupný na WWW: http://www.pantheon.org/articles/b/black_dog.html

Mnohé příběhy přisuzují černým psům důležitou roli, jejich povinností je vyhánět z prostorů hřbitovů čarodějnice a ďábla.

Černý pes v příbězích Harryho Pottera

S černým psem se v knihách J. K. Rowlingové setkáme ve třetím díle Harryho Pottera (*Harry Potter and the Prisoner of Azkaban*), kde se zjevuje v průběhu celého příběhu knihy. Harry ho poprvé zahlédne ve chvíli, kdy se rozhodne opustit své příbuzné, rodinu Dursleyových. Setkání se odehraje ve večerních hodinách v neosvětlené opuštěné ulici, působící velice nebezpečně. Ve stejném okamžiku se náhle objeví noční autobus, který funguje pouze pro kouzelníky a čarodějnice jako taxi i hotel.

Harry Potter se s černým psem setkává ještě několikrát po dobu pobytu v Bradavicích. Pro mladého kouzelníka se tento tvor stává symbolem nepříjemností. Jakmile tohoto psa spatřil, vždy ho potkal nějaký problém. Při čtení obrazců ze dna hrnečků Sibyla Trelawneyová, profesorka jasnovidectví, v Harryho šálku spatří smrtonoše (*the Grim = giant spectral dog*), takto nazývá obrazec připomínající černého psa. Pod tímto symbolem smrti se však ukrývá Sirius Black, původně označovaný jako služebník lorda Voldemorta, největší zrádce Harryho rodičů, obávaný vrah několika nevinných mudlů. J. K. Rowlingová nechá čtenáře do poslední chvíle věřit, že je Sirius Black zosobněním zla, ale nakonec se ukáže, že byl nejen křivě obviněn za vraždu a zradu, ale že je také kmotrem Harryho Pottera. Zvrat v postavě Siriuse Blacka lze v příběhu posuzovat jako literární oxymóron.

Jméno Sirius Black nezvolila autorka náhodně, neboť *Sirius* znamená v astronomii *Psí hvězdu*, nejjasněji svítící na noční obloze. V původní mytologii je Sirius odvozen od slova *Seirios*, což byl pes *Oriona* nebo se také uvádí, že *Seirios* byl věrným psem bájného Ikara, který byl ve hvězdu proměněn.⁹⁵ David Colbert o Sirusovi ještě píše: „*The Egyptians used Sirius to set their calendar, because its movements are linked to the seasons. On the first day of summer, it rises just before the sun. That was New Year's Day in ancient Egypt. It forecast the annual flooding of the Nile River, which gave vital nourishment to the growing fields.*“⁹⁶

---

⁹⁵ DICTIONARY.COM. *Sirius* [online]. [cit. 13. 12. 2013]. Dostupný na WWW: <http://dictionary.reference.com/browse/sirius?s=t&ld=1128>

⁹⁶ COLBERT, David. *The Magical Worlds of Harry Potter: A Treasury of Myths, Legends and Fascinating Facts*. London: Puffin Books: Penguin Books, 2001, s. 44

3.3.3 Ďasovec (Grindylow)

Ďasovec (Zelenozubá Jenny; Dlouhoruká Nellie) je vodní strašidlo známé zejména ve Velké Británii, neboť pochází z lidového vyprávění na území Yorkshiru. České dítě by v něm hledalo podobnost s obyvatelem našich rybníků, a to ve vodníkovi. Ďasovci nejsou ani typickou nadpřirozenou bytostí, jsou především výmyslem rodičů, varujících své potomky v momentě, kdy se nebezpečně pohybují po březích řek, rybníků a potoků. Většina z nás od svých rodičů slyšela výhrůžku se stejným záměrem: „Nechod' tam, je tam vodník!“.

Je velmi obtížné detailně charakterizovat Ďasovce, ba dokonce zachytit jeho podobu, protože zmínky o těchto strašidlech se v knihách vyskytují marginálně, objevují se hlavně v orálních příbězích, čímž pravděpodobnost jejich výskytu značně klesá.

Nicméně J. K. Rowlingová nám nabízí svoji knižní verzi Ďasovce ve Vězni z Azkabanu, třetím díle knihy. Harry ho prvně zahlédne v kabinetu profesora Lupina v akváriu. „*A sickly green creature with sharp little horns had its face pressed against the glass, pulling faces and flexing its long, spindly fingers.*“⁹⁷

To nebylo poslední setkání Harryho s Ďasovcem. V Ohnivém poháru, ve čtvrtém díle knihy, čekají tato stvoření na Harryho v bradavickém jezeře, kde se odehrává druhý úkol v poháru Tří kouzelníků. Když Ďasovci Harryho napadnou, rozhodně mu nepřipadá, že by byli pouhým výplodem rodičovských varování. Po krátkém zápase s těmito malými tvory se Harry z jejich obklíčení vymaní.

3.3.4 Karkulinka (Red Cap)

Při vyslovení jména Karkulinka se každému vybaví pohádková Karkulka. Jediným společným znakem, zato však výrazným, je charakteristický červený čepeček. Jinak se jedná o určitý druh zlého skřítky, žijícího v zemi prolité krví, dříve sužované bitvami. „*Má dlouhé šedivé vlasy, planoucí zarudlé oči a nápadný předkus... Chodí s holí opatřenou na konci kovovým bodcem, který s potěšením namíří proti každému pošetilci, který se odváží se ve zřícenině objevit.*“⁹⁸ David Colbert uvádí další dva názvy pro Karkulinku, Rudý hřeben a Krvavá čapka. Už od dávných dob existují zmínky o tomto tvorovi ve skotských i anglických legendách.

---

⁹⁷ ROWLING, Joanne Kathleen. *Harry Potter and the prisoner of Azkaban*. London: Bloomsbury, 1999, s. 97

⁹⁸ KRONZEK, Allan Zola; KRONZEK, Elizabeth. s. 100

I profesor Lupin je zařadil do své výuky, neboť karkulinky jsou nebezpečné pro obyčejné lidi, neboli mudly, jež neovládají kouzla a čáry. Pro bradavické kouzelníky není velká obtíž taková stvoření překonat.

3.3.5 Leprikón (Leprechaun)

Leprikón je skřítek, pocházející z mytologických příběhů Irska. Autor Newt Scamander ve své knize *Fantastic Beasts and where to find them* sepsal cenné informace týkající se právě leprikonů. „*More intelligent than the fairy and less malicious than the imp, the pixie or the Doxy, the leprechaun is nevertheless mischievous. Found only in Ireland, it achieves a height of up to six inches and is green in colour. ...The leprechaun bears live young and lives mostly in forest and woodland areas,...Leprechauns produce a realistic gold-like substance that vanishes after a few hours, to their great amusement.*”⁹⁹

O leprikoněch se dále tvrdí, že při hlídání cenností a pokladů, skrytých v podzemí, si krátí čas šitím bot. Pokud se člověk zmocní takového skřítky, může jej donutit, aby mu daroval poklad výměnou za svobodu. Přelstít leprikóna kvůli jeho mazanosti je však pro člověka velice náročné. Skřítky prosluli jistou štedrostí, kdy člověku mohli darovat pár mincí.

V Ohnivém poháru, během mistrovství ve famfrpálu, se objevili leprikóni jako maskoti irského družstva, seskupení do trojlístku a zasypávající mincemi kouzelníky na tribunách. Spisovatelka J. K. Rowlingová je vylíčila jako malé skřítky mužského pohlaví s vousy, oblečené do červené vesty a zeleného oděvu, v ruce svírají lampu zelené či zlaté barvy.

3.3.6 Rarach (Pixie)

Ve druhém díle potterovských románů, ve druhém ročníku, při hodině obrany proti černé magii, varuje profesor Lockhart studenty před nezbednými cornwallskými rarachy. „*It is my job to arm you against the foulest creatures known to wizardkind! You may find yourselves facing your worst fears in this room. Know only that no harm can befall you whilst I am here. All I ask is that you remain calm.*”¹⁰⁰ J. K. Rowlingová rarachy popisuje jako velmi drobná ztřeštěná a neposedná stvoření, modře zbarvená, jejichž obličej je špičatý. Na první pohled nepůsobí nebezpečně, ale ve větším počtu dokáží překvapivé

---

⁹⁹ SCAMANDER, Newt. *Fantastic Beasts and where to find them*. London: Bloomsbury, 2001, s. 51

¹⁰⁰ ROWLING, Joanne Kathleen. *Harry Potter and the Chamber of Secrets*. London: Bloomsbury, 2000, s.

věci, o kterých se mohli studenti v hodině přesvědčit na vlastní kůži. Po vypuštění z klece vytvořili nepředstavitelný zmatek.

„The pixies shot in every direction like rockets Two of them seized Neville by the ears and lifted him into the air. Several shot straight through the window, showering the back row with broken glass. The rest proceeded to wreck the classroom more effectively than a rampaging rhino. They grabbed ink bottles and sprayed the class with them, shredded books and papers, tore pictures from the walls, up-ended the waste basket, grabbed bags and books and threw them out of the smashed window; within minutes, half the class was sheltering under desks and Neville was swinging from the iron chandelier in the ceiling.“¹⁰¹

Rarachové pocházejí z příběhů, vyprávějících se na území Anglie, přesněji z oblastí Devon, Cornwall a Somerset. Tato stvoření vypadají jako malí mužičci, zrzavé vlasy jim částečně zahaluje špičatá čepice. Oblečení jsou do zeleného oděvu, čímž se parciálně liší od raráchů Rowlingové, která jim přiřkla modrou barvu. Lidé je často připodobňují k domácím skřítkům. Pobývají v jeskyních, lesních porostech, lze je též najít na loukách, nebo dokonce žijí v domě. Rarachové umějí být užiteční, ale také velmi nepříjemní zejména pro zahálčivé členy rodiny. Chce-li se jich člověk zbavit, věnuje jim část oděvu.

Podle Davida Colberta mají rarachové zvláštní smysl pro humor. *„Pixies love to dance under the moonlight. At times they also take horses from stalls and ride them all night, returning them exhausted – and with mysteriously knotted manes – in the morning. But their favourite activity is to lead travellers astray.“¹⁰²* Pokud se chce člověk vyvarovat nástrahám mužičků, musí mít na sobě nějakou část oblečení, která je obrácená naruby.

3.4 Ostatní kouzelní tvorové

3.4.1 Troll

Troll v mytologii

Troll je stvoření proslulé svou nepopsatelnou ošklivostí. Jeho původ nalezneme ve skandinávské mytologii, ve starodávných norských a švédských příbězích. Vedle škaredosti jsou popisovány ještě další nepříliš ceněné charakterové vlastnosti, a to zákeřnost, podlost, hloupost a nepřátelský postoj vůči lidem. Mýty je označují za

---

¹⁰¹ ROWLING, Joanne Kathleen. *Harry Potter and the Chamber of Secrets*. London: Bloomsbury, 2000, s. 67

¹⁰² COLBERT, David. *The Magical Worlds of Harry Potter: A Treasury of Myths, Legends and Fascinating Facts*. London: Puffin Books: Penguin Books, 2001, s. 53-54

lidožravce, čerstvé lidské maso je pro ně nejvyhledávanější pochoutkou. V porovnání s člověkem jsou tato stvoření mnohem vyšší a oplývají neskutečnou fyzickou silou. Trollové se ukrývají v jeskyních, které opouštějí pouze po setmění v momentě, kdy odcházejí lovit. Říká se o nich, že nesnáší denní světlo, neboť působení slunečních paprsků je ihned promění v kámen. Kromě shánění potravy je jejich důležitou činností hlídání pokladu, ukrytého hluboko v zemi, aby ho nikdo nemohl najít. O původu tohoto pokladu můžeme jen spekulovat.

Ač trollové jsou ve vyprávěných příbězích popisováni velice hrůzostrašně, jejich vyobrazení tak nepůsobí. Vizuálně vypadají na obrázcích přístupněji a mírumilovněji.¹⁰³ Objevují se zmínky i o trollech hodných, jež své oblíbené rodině darují například část svého bohatství, mezi něž patří jedinečné bodné a sečné zbraně, protože trollové jsou uznávaní kováři. V dalších pověstech se objevil i jednooký troll nebo troll mající více hlav či troll, kterému rostl strom z nosu.

Troll v příbězích Harryho Pottera

Harry, Ron a Hermiona by s tvrzením, že trollové jsou mírumilovní tvorové, nesouhlasili, neboť se s jedním takovým trollem setkali hned v prvním díle (*Harry Potter and the Philosopher's Stone*). J. K. Rowlingová přivádí čtenáře, Harryho a Rona na dámské záchodky, aby varovali Hermionu, která je však už trollem napadena. „*Twelve feet tall, its skin was a dull, granite gray, its great lumpy body like a boulder with its small bald head perched on top like a coconut. It had short legs thick as tree trunks with flat, horny feet. The smell coming from it was incredible. It was holding a huge wooden club, which dragged along the floor because its arms were so long.*“¹⁰⁴

Spisovatelka Rowlingová se při jeho popisu inspirovala skandinávskou mytologií. Obrovská zlá postava, doplněná nevraživostí vůči lidem, ošklivostí a hrůzostrašností je odkaz na severské mýty. Autorka však vykreslila trola do nejmenších detailů, jeho nebezpečnost posílila obrovským kyjem. V jejích knihách je troll vylíčen jako podprůměrně inteligentní tvor, který nemá ani jméno.

J. K. Rowlingová se o trollovi, přesněji o několika trollech, zmiňuje také ve třetím díle Harryho Pottera (*Harry Potter and the Prisoner of Azkaban*), a to ve chvíli, kdy

---

¹⁰³ LINDEMANS, Micha F.. *Troll* [online]. [cit. 2. 12. 2013]. Dostupný na WWW: <http://www.pantheon.org/articles/t/troll.html>

¹⁰⁴ ROWLING, Joanne Kathleen. *Harry Potter and the Philosopher's Stone*. London: Bloomsbury, 1997, s. 115

profesoři chtějí zvýšit ostrahu u vchodu do Nebelvírské koleje, a tak pověří několik trollů, aby jej hlídali.

3.4.2 Tůňodav (Kappa)

Tůňodav se velmi podobá anglickému ďasovci. Taktéž se jedná o vodního zlého ducha, ale žijícího v japonských řekách či tůních. Nicméně i tyto démoni si libují ve stahování lidí pod vodu, jako je tomu u ďasovců a vodníků. Tůňodav vypadá jako opice, kterou pokrývají šupiny namísto zvířecí srsti. I toto nebezpečné strašidlo má své slabé místo, jež lze využít k úniku. Démon má na hlavě jakousi jámu připomínající talíř, jež musí být stále plný vody, protože dává tůňodavovi životaschopnost. Pokud se mu však uctivě pokloníte, démon vás bude galantně následovat, čímž si vylije potřebnou vodu a je zdlán. David Colbert v knize *Kouzelný svět Harryho Pottera* uvádí ještě způsob, jak si získat důvěru tůňodava, a to darováním obyčejné zeleninové okurky, kterou přímo zbožňuje.

J. K. Rowlingová se o tomto stvoření zmiňuje ve třetím díle knihy pouze krátce slovy: „*water-dwellers that looked like scaly monkeys, with webbed hands itching to strangle unwitting waders in their ponds.*“.¹⁰⁵ Tůňodav autorky se od japonského liší místem výskytu, neboť se podle profesora Snapea nejčastěji objevuje v Mongolsku.

---

¹⁰⁵ ROWLING, Joanne Kathleen. *Harry Potter and the Prisoner of Azkaban*. London: Bloomsbury, 1999, s. 89

4 Diferencovanost příběhu J. R. R. Tolkiena a J. K. Rowlingové

Nejvýznačnějším autorem obrazotvorné literatury je J. R. R. Tolkien. Vytvořil velmi promyšlený svět, do něhož vložil mnoho mytických tvorů a bytostí. „...*Tolkien nabídl čtenářům dobře vystavěný, silný a srozumitelný příběh, který není lhostejný k dobru a zlu a umožnil jim únik do kouzelného, přitažlivého, nově vytvořeného světa, v němž díky neobyčejné fantazii a hravosti nenápadně proniká k modernímu čtenáři pohádkové zpracování odvěkého boje protikladných sil. Tolkienův svět je sice vymyšlený, ale není zcela vzdálený od lidské zkušenosti.*“¹⁰⁶ J. R. R. Tolkien stvořil originální, do té doby neexistující, svět Středozem, do níž zasadil jistý řád, například pojmenováním trpaslíků podle jmen z mytologie severské. J. R. R. Tolkien popsal věrohodnou historii Středozemě a jeho první díla lze přirovnat ke kronice, kde je samotný děj omezen na úkor datace událostí a časového vývoje postav.¹⁰⁷

V příbězích Harryho Pottera se zcela přirozeně prolínají dva světy. Svět mudlů, jenž zachycuje reálné prostředí Anglie, a svět kouzelníků, symbolizovaný kouzelnickou školou v Bradavicích. Oba světy se sice řídí různými zákony, ale dětskému čtenáři jsou srozumitelné, a proto se s nimi dokáže ztotožnit.

Spisovatel Tolkien byl výborným lingvistou a svoji jazykovou ekvilibristiku dokázal zúročit ve své trilogii. Vytvořil až patnáct umělých řečí, které pak propůjčil svým obyvatelům Středozemě, například elfům. J. K. Rowlingová zase v příbězích o Harrym Potterovi používá klasickou angličtinu, kterou doplňuje jazykem latinským, a to zejména ve chvílích, kdy kouzelníci používají různá zaklínadla a kouzla.

V dílech J. K. Rowlingové převažují bytosti s lidskou podobou i charakterem. Jedná se zejména o kouzelníky nebo mudly. Potom autorka píše o jezerních lidech, žijících ve vodě, a obrech. Naopak v příbězích J. R. R. Tolkiena se vedle čarodějů, černokněžníků a lidských hrdinů ještě objevují skřeti, mnoho rodů elfů a hobiti. Každé společenství těchto osob se vyznačuje specifickými charakterovými vlastnostmi a řídí se vlastními zákony, čímž jejich říše nabývá na originalitě a zajímavosti.

Příběhy obou spisovatelů řeší boj mezi dobrem a zlem, nicméně se od sebe diferencují tím, jak je zlo v jejich dílech zobrazeno. J. K. Rowlingová zlo zpodobňuje konkrétní

---

¹⁰⁶ ČUDRNÁKOVÁ, Andrea. *Elfové, hobiti, trpaslíci a mýty*. Olomouc: FONTÁNA, 2008, s. 17-18

¹⁰⁷ ČUDRNÁKOVÁ, Andrea, s. 22

osobou, lordem Voldemortem. J. R. R. Tolkien atributy zla symbolizuje prstenem, v tomto případě je zlo abstraktní a neuchopitelné.

Tolkienova proslulost spočívá zejména v dokonalé propracovanosti jeho vymyšleného světa – Středozem, kde nesměly chybět ani neobyčejné postavy, stvoření, stvůry, nestvůry, zvířata a další, jako byli například elfové, skřeti, skřítki, draci, atd. Lze si zde rovněž všimnout podobnosti jeho postav s postavami J. K. Rowlingové. Postavy kouzelníka Albuse Brumbála a čaroděje Gandalfa jsou si podobné nejen fyzickým zjevem – tedy šedivým pláštěm, stříbrnými dlouhými vousy, ale také charakterovými vlastnostmi - obě postavy bojují proti zlu, jsou zastánci dobra, mají nadpřirozené schopnosti a zasvěcují svého malého hrdinu, u Rowlingové je to Harry Potter, u Tolkiena zase Frodo Pytlík. Drží nad nimi ochrannou ruku, rozdávají jim cenné rady a snaží se je navést na správnou cestu – Brumbál pomáhá Harrymu pochopit povahu Voldemorta a ukazuje mu cestu, jak ho porazit. V případě Froda je úlohou Gandalfa napomáhat mu při strastiplné cestě vedoucí do Mordoru, kde má dojít ke zničení prstenu.

5 Závěr

Tato diplomová práce se zabývala mytologií příběhů Harryho Pottera. Jejím cílem bylo zaměřit se na inspirační zdroje, ovlivňující tvorbu J. K. Rowlingové. Zjistila jsem, že se autorka v popisu bájných postav, zvířat a tvorů nechala inspirovat zejména antickou mytologií. Při vytváření kouzelného světa vycházela z archetypálních vzorů podle psychologa C. G. Junga.

V úvodních kapitolách jsem nejprve všeobecně definovala pojmy mytologie a mýtus. Pro správnou definici mýtu jsem tento literární útvar porovnávala s podobným žánrem, jako je pohádka, abych poukázala na jejich rozdílnosti, neboť dochází k jejich časté záměně. V další kapitole jsem se věnovala termínu archetyp (pravzorec) Carla Gustava Junga, který jmenovaný psycholog člení do několika skupin. Tyto archetypální typy jsem aplikovala na postavy, místa a procesy v potterovské sérii. Harry Potter je literární postava mající archetypální rysy dítěte, hrdiny a stínu, Albus Brumbál nese prvky stínu a moudrého starce, archetyp matky je zobrazen v postavě Lily Potterové. Mezi archetypální objekty patří Ohnivý pohár, připomínající Svatý grál; archetypální místo utváří labyrint a abstraktní tvar charakterizuje magický kruh, nazývaný mandala.

Autorka J. K. Rowlingová do svého fiktivního světa ukryla mnoho odkazů nejen na bájně antické postavy, ale i na zvířata a tvory z těchto mýtů. Z analýzy je patrné, že někteří bradavičtí profesori přejímali rysy antických bohů, kde Albus Brumbál evokoval boha Dia, profesorka McGonagallová nejen jménem, ale i vlastnostmi nápadně připomínala bohyni Aténu, v římské mytologii nazývanou Minervou, Rubeus Hagrid vyřizoval důležité zprávy jako Hermes a Pomada Prýtová měla podobné znalosti o rostlinstvu jako Démétér. Vedle bohů se v antické mytologii objevovali ještě polobohové a hrdinové, jejichž analogické dvojice autorka do své tvorby také zařadila. Vlastnosti i schopnosti Harryho Pottera jsou inspirovány příběhem bájného Hérakla.

Analýzou řecké mytologie a potterovské ságy jsem se zaměřila na bájná zvířata, vyskytující se v obou pramenech. Jedná se o baziliška (basilisk), draka (dragon), fénixe (phoenix), giganty (giants), gryfa/hypogrifa (gryph/hippogryff), jednorožce (unicorn), kentaury (centaurs), Kerbera (Cerberus), Pegase (Pegasus), sfingu (sphinx) a vlkodlaka (werewolf). Zjišťovala jsem, jak jsou tyto tvorové vnímány v řecké mytologii a jakým způsobem je zobrazuje autorka Harryho Pottera ve svých knihách. Z tohoto porovnání lze konstatovat, že antická mytologie je základním inspiračním zdrojem pro mytologický

svět J. K. Rowlingové. Přesto nelze říct, že se jedná o jediný inspirační zdroj. V knihách o mladém kouzelníkovi se vyskytují i další bájní tvorové, jako je bludníček (Hinkypunk), černý pes (Black dog), ďasovec (Grindylow), karkulinka (Red Cap), leprikón (Leprechaun) a rarach (Pixie). Tato stvoření lze nalézt v příbězích vyprávěných na anglickém venkově. Tvory jsem zkoumala obdobně jako u mytologie řecké. Nejdříve jsem je charakterizovala obecněji a poté je porovnávala s tvory v potterovské sérii. Z výsledků porovnávání je zřejmé, že se autorka i zde nechala inspirovat zachovanými a známými příběhy.

J. K. Rowlingová nevyhází jenom z řecké, anglické, skandinávské mytologie a archetypů. Porovnáním mytického světa Pána prstenů a světa Harryho Pottera jsem objevila zjevnou inspiraci i tímto dílem, jež je autorským počinem J. R. R. Tolkiena. Postava Albuse Brumbála má mnoho společného s čarodějem Gandalfem. Zničující vliv viteálu Voldemorta pro toho, kdo jej nosil, lze snadno připodobnit ke zkázonosné moci prstenu Saurona. Autor Středozemě vytvořil velice propracovaný originální fiktivní svět, dokonce s vlastní řečí jednotlivých národů, vycházející z mýtů a archetypů. Příběh hobita Froda Pytlíka je zpracován tak dokonale, že jej lze přirovnat ke kronice. Zatímco svět Harryho Pottera se jeví mnohem jednodušěji.

Čtenář potterovských knih se může ponořit do prostředí, v němž kouzla a čáry jsou na denním pořádku, kde téměř nic není nemožné, kde se pouhým mávnutím hůlky lze přenést na různá místa, opravit zničené brýle, uklidit celý dům, ochránit rodinu a zbavit se protivníků. J. K. Rowlingová dodává dětským čtenářům pocit neporazitelnosti a všeschopnosti, proto je pro ně potterovská sága tak působivá a přesvědčivá. Právě oni jsou schopni se s takovým textem identifikovat.

Joanne Kathleen Rowlingová patří mezi nejprodávanější spisovatele jedenadvacátého století, byla oceněna několika literárními cenami. Její obliba především mezi dětskými čtenáři se nezastavila na britských ostrovech, ale má celosvětový dosah. Autorka využila své nesporně rozsáhlé znalosti z oblasti mytologie k tomu, aby obratně vkládala do svého textu narážky na tento bájný svět. Stvořila fiktivní příběh se svými magickými prvky, které jsou však dosazené do základního vzorce osvědčených pravzorců chování, archetypů, typických hrdinů, kouzelných tvorů, mýtů, které se šířily vyprávěním, předávaly se z generace na generaci a díky tomu se zachovaly dodnes. Nevytvořila nový originální mytologický svět, pouze existující mytický příběh modifikovala.

6 Resumé

This diploma thesis dealt with the mythology of stories about Harry Potter. Its goal was to focus on inspirational sources, which influenced J. K. Rowling's writing. I found out that the author has been influenced mainly with ancient mythology in describing mythical characters, animals and creatures. She came out of archetypal models of the psychologist Carl Gustav Jung during the creation of the magical world.

Firstly I defined terms of mythology and myth in general in the opening chapters. I compared the term myth with other literary genre, such as fairytale, because of its definition to point out their differences. Then I engaged in terms of Carl Gustav Jung's archetypes, who divides them into several categories. I applied these archetypal models to characters, places and processes in the Harry Potter series. Harry Potter is a literary character who has archetypal attributes of the Child, Hero and Shadow, Albus Dumbledore carries the elements of the Shadow and Wise Old Man, the archetype of Great Mother is depicted in Lily Potter's character. There is also the Goblet of Fire, reminding of the Holy Grail as an archetypal objects; the labyrinth represents an archetypal place and the abstract shape describes the magical circle which is called mandala.

In the Harry Potter series the author J. K. Rowling hid a lot of references not only to fabulous ancient figures, but also to animals and creatures of these myths. It is obvious from the analysis that some of Hogwarts' professors took over attributes of ancient Gods, where Albus Dumbledore evoked God Zeus, professor McGonagall reminded of Goddess Athena not only with her name but also with her attributes – this Goddess is called Minerva in Roman mythology; Rubeus Hagrid disposed of important messages as Hermes and Pomona Sprout had similar pieces of knowledge about vegetation as Demeter. Besides the gods, there were also demigods and heroes whose analogical couples were integrated into J. K. Rowling's work, too. The author drew inspiration from the story about Heracles and she gave his characteristics and abilities to Harry Potter.

When I was comparing the Greek mythology with books about Harry Potter I chose mythical animals which can be found in both of sources. Those were a basilisk, dragon, phoenix, giants, gryph/hippogryff, unicorn, centaurs, Cerberus, Pegasus, sphinx and werewolf. I focused on the perception of these animals in Greek mythology and the way of the author of Harry Potter portraying them in her books. It was observed of this comparison that ancient mythology is the basic inspirational source of J. K. Rowling's

mythological world. Nevertheless it cannot be said that it was the only inspirational source. There are also other fabled creatures in the Potter series, such as a Hinkypunk, Black Dog, Grindylow, Red Cap, Leprachaun and Pixie. These creatures can be found in stories which were narrated in English country. I researched them similarly as I did in Greek mythology. Firstly I characterised them generally and then I compared them with creatures of the Potter series. It was obvious from the results of comparison that the author drew inspiration from preserved and well-known stories, too.

J. K. Rowling did not only come out of Greek, English, Scandinavian mythology and archetypes. When I compared the mythical world of *Lord of the Rings* and Harry Potter's world, I discovered evident inspiration by J. R. R. Tolkien's work. The character of Albus Dumbledore has many attributes in common with the wizard Gandalf. We can liken the devastating influence of Voldemort's Horcrux for the person who carries it to the destructive power of the Sauron's ring. The author of the Middle-earth created a very elaborate original fictional world with its own language of particular nations coming out of myths and archetypes. The stories about the hobbit Frodo Baggins is made so fantastically that it could be likened to a chronicle. But Harry Potter's world seems to be more uncomplicated.

The reader of Potter's books can immerse himself in setting where the magic and wizardry are natural, where nothing is impossible, the reader can be transmitted to various places by waving of the magic wand, broken glasses can be fixed, the house is cleaned up, a family is protected and we are got rid of enemies. J. K. Rowling gives the feeling of not being defeated and having the ability of everything to the child reader and that is why the Potter's stories are so impressive and persuasive. Children are able to identify themselves with this text.

Joanne Kathleen Rowling belongs to the most selling writer of the twenty-first century, being awarded several literary prizes. The fondness of this author among child readers does not stop in British Isles, but she is known all over the world. The writer used her extensive knowledge from mythological fields to insert the allusions of this fabulous world into her texts. She created the fictional world with her magical elements, which are given into the basic pattern of proved archetypes of behaviour, typical heroes, magical creatures and myths, which were spread by telling and handed down from generation to generation and thanks to it the stories have been maintained in these days. However, she did not create new original mythological worlds, she merely modified the existing ones.

7 Bibliografie

Literatura

- ROWLING, Joanne Kathleen. *Harry Potter and the Philosopher's Stone*. London: Bloomsbury, 1997, ISBN 0-7475-4955-9.
- ROWLING, Joanne Kathleen. *Harry Potter and the Chamber of Secrets*. London: Bloomsbury, 2000, ISBN 0-7475-4960-5.
- ROWLING, Joanne Kathleen. *Harry Potter and the prisoner of Azkaban*. London: Bloomsbury, 1999, ISBN 0-7475-4629-0.
- ROWLING, Joanne Kathleen. *Harry Potter and the Goblet of Fire*. London: Bloomsbury, 2000, ISBN 0-7475-5099-9.
- ROWLING, Joanne Kathleen. *Harry Potter and the Order of the Phoenix*. London: Bloomsbury, 2003, ISBN 0-7475-5100-6.
- ROWLING, Joanne Kathleen. *Harry Potter and the Half-blood Prince*. London: Bloomsbury, 2005, ISBN 0-7475-8108-8.
- ROWLING, Joanne Kathleen. *Harry Potter and the Deathly Hallows*. London: Bloomsbury, 2007, 13-701-008.
- ARMSTRONG, Karen. *Krátká historie mýtu*. Praha: Argo, 2006, ISBN 80-7203-750-1.
- BARTLETTOVÁ, Sarah. *Mýty a báje od A do Z*. Londýn: Godsfield Book, 2009, ISBN 978-80-7359-220-2.
- BULFINCH, Thomas. *Nejkrásnější antické báje*. Bratislava: Mladé letá, 2001, ISBN 80-06-01165-6.
- CAMPBELL, Joseph. *Mýty*. Praha: Pragma, 1998, ISBN 80-7205-491-0.
- CAMPBELL, Joseph. *Tisíc tváří hrdiny*. Praha: Portál, 2000, ISBN 80-7178-354-4
- COLBERT, David. *The Magical Worlds of Harry Potter: A Treasury of Myths, Legends and Fascinating Facts*. London: Puffin Books: Penguin Books, 2001, ISBN 0-141-31481-8.
- COX, Simon; OXBROW, Mark. *Král Artuš a Svatý grál*. Praha: Brána, 2006, ISBN 80-7243-280-X.
- ČEŇKOVÁ, Jana a kol. *Vývoj literatury pro mládež a její žánrové struktury*. Praha: Portál, 2006, ISBN 80-7367-095-X.
- ČUDRNÁKOVÁ, Andrea. *Elfové, hobiti, trpaslíci a mýty*. Olomouc: FONTÁNA, 2008, ISBN 978-80-7336-427-4.
- ECCLESHARE, Julia. *A guide to the Harry Potter novels*. London: Continuum, 2002, ISBN 0-8264-5317-1.
- HOUTZAGER, Guus. *Encyklopedie řecké mytologie*. Čestlice: Rebo, 2003, ISBN 80-7234-287-8.
- JUNG, Carl Gustav. *Mandaly: obrazy z nevědomí*. Brno: Janeček, 1998, ISBN 80-85880-17-2.
- JUNG, Carl Gustav. *Výbor z díla. 2. díl, Archetypy a nevědomí*. Brno: Janeček, 1997, ISBN 80-85880-16-4.

- JUNG, Carl Gustav; SHARP, Daryl. *Slovník základních pojmů psychologie C. G. Junga*. Brno: Janeček, 2005, ISBN 80-85880-39-3.
- JUNG, Carl Gustav. *Archetypy a nevědomí*. Brno: T. Janeček, 1999, ISBN 80-85880-16-4.
- JUNG, Mathias. *Kouzlo sebeuskutečnění: Harry Potter v nás*. Praha: Portál, 2012, ISBN 978-80-262-0164-9.
- KERÉNYI, Karl; JUNG, Carl Gustav. *Věda o mytologii*. Brno: Janeček, 1995, ISBN 80-85880-06-7.
- KRONZEK, Allan Zola; KRONZEK, Elizabeth. *Škola čarodějů, Průvodce magickým světem Harryho Pottera*. Praha: Rybka Publishers, 2002, ISBN 80-242-0743-5.
- KRUMLOVSKÁ, Olga. *Tajemná duše zvířat*. Praha: Brána, 2006, ISBN 80-7243-280-X.
- KULCSÁR, Zsuzsy. *Světové mytologie*. Praha: Orbis, 1973, ISBN 53592 SK 93.
- MALCOLM, Day. *100 postav klasické mytologie*. Praha: Metafora, 2008, 978-80-7359-139-7.
- NEESON, Eoin. *Irské mýty a legendy*. Brno: Ando Publishing, 1996, ISBN 80-86047-02-4.
- PANINI, Giorgio. *Velký atlas mytologie*. Bratislava: Perfekt, 1996, ISBN 80-8046-043-4.
- RAGACHE, Claude-Catherine; PHILIPS, Francis Charles. *Mýty a legendy. Vlci, draci, bájná zvířata*. Bratislava: Gemini, 1991, ISBN 80-85265-07-9.
- SCAMANDER, Newt. *Fantastic Beasts and where to find them*. London: Bloomsbury, 2001, ISBN 0747554668.
- TOLKIEN, John Ronald Reuel. *Pán prstenu: Společenstvo prstenu*. Praha: Mladá fronta, 1990, ISBN 80-204-0105-9.
- TOLKIEN, John Ronald Reuel. *Pán prstenu: Dvě věže*. Praha: Mladá fronta, 1991, ISBN 80-204-0194-6.
- TOLKIEN, John Ronald Reuel. *Pán prstenu: Návrat krále*. Praha: Mladá fronta, 1992, ISBN 80-204-0259-4.
- TOLKIEN, John Ronald Reuel. *Silmarillion*. Praha: Mladá fronta, 1993, ISBN 80-204-0336-1.
- TOLKIEN, John Ronald Reuel. *Hobit, aneb, Cesta tam a zase zpátky*. Praha: Odeon, 1991, ISBN 80-207-0262-8.
- VANDER ARK, Steve a kol. *Lexikon: neautorizovaný průvodce příběhy Harryho Pottera a souvisejícími prameny*. Praha: Sloart, 2010, ISBN 978-80-7391-353-3.

Internetové zdroje

- DOYLE, Bernard. *Mythology* [online]. [cit. 31. 10. 2013]. Dostupný na WWW: <<http://www.pantheon.org/articles/m/mythology.html>>.
- HARPER, Douglas. *Myth* [online]. [cit. 23. 10. 2013]. Dostupný na WWW: <http://www.etymonline.com/index.php?term=myth&allowed_in_frame=0>.
- HIRSCH, Anne-Christin. *The Combat of Good and Evil* [online]. [cit. 29. 11. 2013]. Dostupný na WWW: <http://www.grin.com/en/e-book/114910/names-and-their-underlying-mythology-in-j-k-rowling-s-harry-potter-novels>

KUČERA, Radek. *Anima* [online]. [cit. 20. 12. 2013]. Dostupný na WWW: http://slovník-cizích-slov.abz.cz/web.php/hledat?typ_hledani=prefix&cizi_slovo=anima

STAYAWAY FROM BNEI BARUCH. *Carl G. Jung: Archetypes and the Collective Unconscious* [online]. [cit. 19. 12. 2013]. Dostupný na WWW: <http://www.helium.com/items/221986-carl-g-jung-archetypes-of-the-collective-unconscious>

FRANČE, Vojtěch. *Archetyp* [online]. [cit. 6. 11. 2013]. Dostupný na WWW: <http://ografologii.blogspot.cz/2008/05/archetypy.html>

KUBÁTOVÁ, Veronika. *The Hero* [online]. [cit. 1. 12. 2013]. Dostupný na WWW: http://dspace.k.utb.cz/bitstream/handle/10563/14410/kub%C3%A1tov%C3%A1_2010_bp.pdf?sequence=1

CHLUBNÝ, Jiří. *Hésiodos* [online]. [cit. 23. 10. 2013]. Dostupný na WWW: <http://antika.avonet.cz/article.php?ID=1958>.

LINDEMANS, Micha F. *Basilisk* [online]. [cit. 23. 11. 2013]. Dostupný na WWW: <http://www.pantheon.org/areas/bestiary/articles.html>

BAKAY, Graig. *Dragon* [online]. [cit. 27. 11. 2013]. Dostupný na WWW: <http://www.pantheon.org/articles/d/dragon.html>

KITTYEATYOU. *Hippogriffs* [online]. [cit. 10. 11. 2013]. Dostupný na WWW: <http://www.mythicalcreaturesguide.com/page/Hippogriffs>

W.N101. *Cerberus* [online]. [cit. 12. 11. 2013]. Dostupný na WWW: <http://www.mythicalcreaturesguide.com/page/Cerberus>

DICTIONARY.COM. *Sirius* [online]. [cit. 13. 12. 2013]. Dostupný na WWW: <http://dictionary.reference.com/browse/sirius?s=t&ld=1128>

DEMAND MEDIA. *J.K.Rowling Biography* [online]. [cit. 23. 10. 2013]. Dostupný na WWW: <http://www.essortment.com/j-k-rowling-biography-20784.html>.

A&E TELEVISION NETWORKS. *J.K.Rowling Biography* [online]. [cit. 23. 10. 2013]. Dostupný na WWW: <http://www.biography.com/people/jk-rowling-40998?page=2>.

AUTOR NEUVEDEN. *Mytologie* [online]. [cit. 8. 4. 2014]. Dostupný na WWW: <http://leccos.com/index.php/clanky/mytologie>

CINEMABIZARRE.BLOGGER.CZ. *J.K.Rowling* [online]. [cit. 23. 10. 2013]. Dostupný na WWW: <http://cinemabizarre.blogger.cz/Harry-Potter/J-K-Rowling>.

PATRICIO. *Thomas Taylor* [online]. [cit. 23. 10. 2013]. Dostupný na WWW: <http://www.theharrypotterjourney.com/book1/artists>.

BARLEY, Steven. *Barry Cunningham on Children's Publishing and That Book* [online]. [cit. 23. 10. 2013]. Dostupný na WWW: <http://stevenbarley.com/media/Article%20-%20Barry%20Cunningham.pdf>.

BARNES AND NOBLE. *Interview* [online]. [cit. 10. 1. 2014]. Dostupný na WWW: <http://www.accio-quote.org/articles/1999/0399-barnesandnoble.html>

8 Přílohy

Příloha 1

J. K. Rowlingová: Harry Potter

Joanne Kathleen Rowlingová je populární spisovatelkou jedenadvacátého století. Její knihy o malém černokněžníkovi Harrym Potterovi se začaly objevovat v České republice od roku 1997. Tyto knihy se postupem času staly fenoménem zejména u mladé generace, která si je velmi rychle oblíbila.

Knihy J. K. Rowlingové zachycují sedm let života mladého chlapce Harryho Pottera. Čtenář se s hlavním představitelem série setkává v jeho jedenácti letech, kdy se dozvídá, že jeho zemřelí rodiče byli čarodějové a že i malý Harry by se jím měl stát. Nejprve však musí absolvovat sedmiletou školu Čar a kouzel v Bradavicích. Zde se Harry začne učit kouzelnickému umění a poznává se s dalšími studenty, z nichž se pak dva (Ron Weasley a Hermiona Grangerová) stávají jeho nejlepšími přáteli. Také ředitel Bradavic, Albus Brumbál, je považován za přítele Harryho, který se mu vždy snaží poradit, vše mu vysvětlit a stále nad ním drží ochrannou ruku.

Harry se dozvídá, že vrahem jeho rodičů byl nejobávanější černokněžník všech dob, lord Voldemort. Ten kvůli Harrymu přišel o všechny schopnosti, neboť v momentě, kdy jej chtěl zabít, obrátilo se kouzlo proti Voldemortovi a Harry zůstal jako jediný přeživší. Jednotlivé příběhy jsou založeny na jejich souboji, které se neustále opakují a gradují. Na konci čtvrtého dílu dokonce dochází k povstání – znovunabytí moci – lorda Voldemorta a Brumbálovi tak dochází, že musí Harryho připravit na nevyhnutelný boj mezi ním a Voldemortem. Harry se zúčastňuje lekcí, kde se dozvídá více o mládí Voldemorta, učí se jak bránit vlastní mysl a také se dozvídá cennou informaci o tom, že Voldemort měl rozpolcenou duši, kterou rozdělil a uložil do tzv. viteálů (=jakékoliv předměty, které jsou významné pro černokněžníka).

Po tragické smrti Brumbála na konci šestého dílu se Harry, Ron a Hermiona už nevrací do sedmého ročníku školy, neboť se vydávají na strastiplnou cestu pátrání po viteálech s cílem je zničit. Postupem času se jim tento cíl podaří splnit a vše spěje k „epické“ bitvě mezi dobrem a zlem, mezi Harrym Potterem a lordem Voldemortem, na území bradavické školy. Zpočátku beznadějná bitva končí zdánlivou smrtí Harryho hůlkou lorda Voldemorta, čtenář zjišťuje, že sám Harry byl posledním viteálem Voldemorta,

a proto opět ožívá, zatímco lord Voldemort se stává zranitelným, takže je nakonec Harrym poražen. Harry nastoluje mír nejen v kouzelnickém světě, ale také ve světě „mudlovském“.

Život spisovatelky J. K. Rowlingové

Joanne Kathleen Rowlingová se narodila 31. července roku 1965 v Chipping Sodbury, Gloucestershire, v Anglii. V dětském věku navštěvovala základní školu v Tutshill, neboť se sem její rodiče přestěhovali. Později vystudovala „Wydean Comprehensive“, což je všeobecně zaměřená střední škola v Británii a její studia pak dále pokračovala na Exeterské univerzitě, též v Británii, kde se stal jejím studijním oborem francouzský jazyk. Ve svých šestadvaceti letech se přestěhovala do Portugalska, kde začala vyučovat anglický jazyk a ve volném čase se věnovala psaní. „...*she loved teaching English, often teaching in the afternoons and evenings so that she could be free to work on her writing during the mornings.*“¹⁰⁸ J. K. Rowlingová se zde též seznámila s Jorgem Arantesem¹⁰⁹, novinářem, za kterého se provdala a v roce 1993 se jim narodila dcera Jessica.

J. K. Rowlingová se poté přestěhovala do Skotska¹¹⁰, kde žila její mladší sestra Di a našla v Edinburghu nové „útočiště“. V roce 2001 se provdala za doktora Neila Murraie.

Příloha 2

Publikace knih o Harrym Potterovi

Julia Ecclesharová ve svém díle *A Guide to the Harry Potter Novels* poukazuje na prvopočátky autorky J. K. Rowlingové, jež se rozhodla svou knihu publikovat.

Námět na příběh o malém čarodějovi a jeho kouzelném světě napadl Rowlingovou při cestování vlakem z Manchesteru do Londýna v roce 1990.¹¹¹

V roce 1996 se společnost Scottish Arts Council rozhodla finančně podpořit tvorbu J. K. Rowlingové, díky čemuž spisovatelka získala grant ve výši 4000 liber¹¹², jenž jí umožnil knihu dokončit a zároveň si mohla dovolit plánovat další díly série. Pomocníkem

---

¹⁰⁸ DEMAND MEDIA. *JKRowling Biography* [online]. [cit. 23.10.2012]. Dostupný na WWW: <<http://www.essortment.com/j-k-rowling-biography-20784.html>>.

¹⁰⁹ A&E TELEVISION NETWORKS. *J.K.Rowling Biography* [online]. [cit. 23.10.2012]. Dostupný na WWW: <<http://www.biography.com/people/jk-rowling-40998?page=2>>.

¹¹⁰ Manželský svazek s J. Arantesem netrval dlouho, a proto se Rowling odstěhovala zpět i se svou dcerou.

¹¹¹ A&E TELEVISION NETWORKS. *J.K.Rowling Biography* [online]. [cit. 23.10.2012]. Dostupný na WWW: <<http://www.biography.com/people/jk-rowling-40998?page=2>>.

¹¹² ECCLESHARE, Julia. *A guide to the Harry Potter novels*. London: Continuum, 2002, ISBN 0-8264-5317-1.

v této oblasti se pro ni stal Christopher Little, agent, který její dílo rozeslal různým nakladatelům.¹¹³ Tak se kniha dostala do rukou zakladatele a redakčního ředitele Bloomsburry Children's Books Barryho Cunninghama, který hledal novou spisovatelskou tvář. Tento muž dával přednost fantazijním příběhům, byl jim velmi nakloněn a kniha o malém kouzelníkovi mohla být jednou z nich, navíc Cunninghama neodrazovala ani délka díla.

Ecclesharová ve své knize dále poukazuje na další autory a jejich knihy s podobným námětem – např.: Carol Hughesová a její kniha *Toots and the upside-down House*; Ursula Kroeber Le Guinová *Earthsea series (Zeměmoří)*; Jill Murphyová *The Worst Witch (Čarodějnice školou povinné)* a Diana Wynne Jonesová *Chrestomanci series*.¹¹⁴ Jedná se o knihy, kde se píše o kouzelném a magickém světě, o nadpřirozených věcech a dalších, stejně jako je tomu v knize o Harrym Potterovi - kterým Cunningham pomohl, což bylo pro J. K. Rowlingovou pozitivní zprávou. Ecclesharová tím chtěla ukázat, že i navzdory několika již dříve vydaným knihám s podobným námětem J. K. Rowlingová přišla s něčím novým, měla svůj charakteristický styl, který si podmanil drtivou většinu čtenářů, a to především v dětském věku. „*She is particularly notable for her ability to control the complex plot and to deliver it with an excellent sense of pace, for her attention to detail, for her sense of humour and for the addition of some fizzing magic which turns the familiar into the spectacular.*“¹¹⁵

Cunningham měl mnoho zkušeností s publikací knih, proto se rozhodl poradit autorce, aby na obal knihy nechala uvést své křestní jméno v iniciálách a příjmení ponechat celé – J. K. Rowling¹¹⁶ - z čehož na první pohled nebylo jasné, zdali se jedná o spisovatelku, či o spisovatele.

Název knihy a jméno autorky byly stanoveny, zbývala ještě ilustrace obalu knížky a samotná publikace. Cunningham se řídil osvědčeným způsobem, jenž popisuje

---

¹¹³ Nejdříve autorka sama poslala dílo dvanácti agentům, ale ti dílo vrátili zpět, protože pro ně dílo bylo příliš obsáhlé a měli strach, že by se dobře neprodávalo.

¹¹⁴ ECCLESHARE, Julia. *A guide to the Harry Potter novels*. London: Continuum, 2002, ISBN 0-8264-5317-1.

¹¹⁵ ECCLESHARE, Julia. *A guide to the Harry Potter novels*. London: Continuum, 2002, ISBN 0-8264-5317-1.

¹¹⁶ Podle názoru Cunninghama název prvního dílu „*Harry Potter and the Philosopher's Stone*“ odkazoval ke knize určené spíše čtenářům než čtenářkám. Cunningham věděl, že chlapci si raději vybírají knihy, které napsali autoři mužského pohlaví, proto jméno autorky uvedeno v iniciálách. Úřední jméno spisovatelky bylo Joanne Rowling, Kathleen převzala po své babičce kvůli názvu knihy.

CINEMABIZARRE.BLOGGER.CZ. *J.K.Rowling* [online]. [cit. 23. 10. 2013]. Dostupný na WWW: <<http://cinemabizarre.blogger.cz/Harry-Potter/J-K-Rowling>>.

Ecclesharová (2002), a rozeslal prozatím vázané knihy prvního dílu spolu s dopisy, kde bylo dílo vyzdviženo, různým vydavatelům a do různých nakladatelství pro děti, kritikům a dalším, aby od nich získal kladné ohlasy, které budou zapotřebí v době uvedení knihy na trh. Dobrá recenze, jak se později ukázalo, přispěla velmi pozitivně k budoucímu prodeji.

Poté bylo zapotřebí vybrat vhodného ilustrátora, který by ozdobil obal knihy. Barry Cunningham se rozhodl oslovit Thomase Taylora, jenž byl v té době neznámý výtvarník. Když se Taylor v roce 1996 dozvěděl, že nakladatelství Bloomsbury začalo vydávat dětské knížky, viděl zde svou šanci, a proto odjel do Londýna. Nakladatelství Bloomsbury zaujala jeho práce, a tak si jej nakonec vybralo. Thomas Taylor vytvořil „malému kouzelníkovi“ lidskou podobu.¹¹⁷

V roce 1997 byla kniha *Harry Potter and the Philosopher's Stone*, u nás *Harry Potter a Kámen mudrců*, uvedena na trh. Toto dílo bylo později oceněno několika cenami, např. *Gold Award*, které autorka získala díky hlasům dětských čtenářů. Eccleshare mezi dalšími oceněními uvádí, např.: *Children's Book Award; Young Telegraph Paperback of the Year Award; Birmingham Cable Children's Book Award a Sheffield Children's Book Prize*. Rowling také získala cenu autora roku, *Booksellers Association/The Bookseller Author of the Year* a ještě mnoho dalších cen.¹¹⁸

Příloha 3

Život a dílo J. R. R. Tolkiena

John Ronald Reuel Tolkien byl univerzitním profesorem, jazykovědcem a spisovatelem, jenž dokázal zpopularizovat literární žánr fantasy. Již od útlého mládí se zabýval studiem staré angličtiny a literatury, které později také vyučoval. Jeho obrovské předpoklady a zájem nejen o jazyky, například o galštinu, velštinu, španělštinu, dále pak němčinu nebo ruštinu, ale také zájem o mytologii a folklór, ho vedly k vytvoření jeho, v dnešní době velmi známých, knih - *Silmarillion (The Silmarillion)*, *Hobit (The Hobbit)* a *Pán Prstenů (The Lord of the Rings)* – díky nimž se z něj stal nejpopulárnější spisovatel 20. století.¹¹⁹

---

¹¹⁷ PATRICIO. *Thomas Taylor* [online]. [cit. 23. 10. 2013]. Dostupný na WWW: <<http://www.theharrypotterjourney.com/book1/artists>>.

¹¹⁸ BARLEY, Steven. *Barry Cunningham on Children's Publishing and That Book* [online]. [cit. 23. 10. 2013]. Dostupný na WWW: <<http://stevenbarley.com/media/Article%20-%20Barry%20Cunningham.pdf>>.

¹¹⁹ ČUDRNÁKOVÁ, Andrea. *Elfové, hobiti, trpaslíci a mýty*. Olomouc: FONTÁNA, 2008, ISBN 978-80-7336-427-4.

J. R. R. Tolkien vymyslel a pečlivě zpracoval svůj fantastický svět, kterému přidal název Středozem (Middle-earth), kde se objevuje nesčetné množství různých bytostí a tvorů od obyčejných smrtelníků po mocné čaroděje a černokněžníky, od trpaslíků, elfů, hobitů, po skřety, zlobry, enty (=obživlé stromy), skrud-hae (=zkřížený skřet s elfem) a mytologická zvířata, například draci, vrci, obrovští pavouci a další. J. R. R. Tolkien po celou dobu svého života sepsal různé mytologické příběhy a historiky, které stále upravoval, vylepšoval a dával jim hlubší smysl. Andrea Čudrnáková tento fakt ve své knize o Tolkienovi potvrzuje slovy: „*Mýty jej odedávna fascinovaly a byly pro něj celoživotní inspirací; ve svém díle s oblibou přebíral různé mytické motivy. Svět Středozemě v mnohém vychází z germánských, finských a keltských mýtů, ale na rozdíl od nich má jasný, křesťanský náhled na dobro a zlo.*“¹²⁰

Kniha *Silmarillion* pojednává o fiktivním světě, o Středozemi. Zachycuje opravdové mytologické příběhy, které byly napsány zastaralým jazykem, což velmi sťažuje jejich četbu, nicméně pojednávají o skutečném stvoření světa. Kniha je rozdělena do pěti částí: 1. The Ainulindale; 2. Valaquenta; 3. Quenta Silmarillion; 4. Akallabeth; 5. Of the Rings of Power and the Third Age.¹²¹ V tomto díle dochází k popisu a přiblížení termínu Středozemě, jak vznikla, jak vypadala a kdo byli první obyvatelé, ale J. R. R. Tolkien ji nikdy nedokončil. To učinil až po jeho smrti syn Christopher Tolkien.¹²²

Kniha *Hobit* líčí, jak je už z názvu zřejmé, příběh o hobitovi nazývajícím se Bilbo. Jednoho dne jej navštíví třináct trpaslíků. Ti chtějí, aby s nimi Bilbo odešel získat zpět poklad, jehož se zmocnil drak. Čudrnáková dále o příběhu uvádí: „*Příběh Hobita... Tolkien zasadil do „Třetího věku“ světa,...o mnoho tisíc let později než legendy Silmarillionu, které se odehrávají v Prvním věku....*“¹²³

Další kniha, nesoucí název *Pán prstenů*, je rozdělena na tři části: 1. Společenstvo prstenu (The Fellowship of the Ring); 2. Dvě věže (The Two Towers); 3. Návrat krále (The Return of the King). Příběh knihy navazuje na prsten, který v *Hobitovi* objevil Bilbo. Mocný čaroděj Gandalf se rozhodne, že je třeba tento prsten zničit, neboť je symbolem zla. Dochází k vytvoření skupiny, jejíž název je Společenstvo prstenu. Jedním z nejvýznamnějších členů společenstva se stane Frodo Pytlík (Beggins), synovec Bilba,

---

¹²⁰ ČUDRNÁKOVÁ, Andrea. *Elfové, hobiti, trpaslíci a mýty*. Olomouc: FONTÁNA, 2008, ISBN 978-80-7336-427-4.

¹²¹ TOLKIEN, John Ronald Reuel. *Silmarillion*. Praha: Mladá fronta, 1993, ISBN 80-204-0336-1.

¹²² TOLKIEN, John Ronald Reuel. *Silmarillion*. Praha: Mladá fronta, 1993, ISBN 80-204-0336-1.

¹²³ ČUDRNÁKOVÁ, Andrea. *Elfové, hobiti, trpaslíci a mýty*. Olomouc: FONTÁNA, 2008, ISBN 978-80-7336-427-4. str. 21

který je pověřen, aby prsten odnesl do hory Mordor, kde má dojít k jeho zničení; dalšími členy jsou hobiti Sam, Pipin a Smíšek (Marry); čaroděj Gandalf, smrtelníci Aragorn a Boromir, trpaslík Gimli a elf Legolas, kteří dobrovolně souhlasili s úmysly Gandalfa a doprovází Froda. Mezitím, co společenstvo směřuje k Mordoru, dochází k propojení věží Saurona a Sarumana, který se stává jeho silným společníkem v nastolování zla a doby temna ve Středozemi. A také společenstvo čelí různým hrozbám a problémům během strastiplné cesty, kdy někteří členové umírají či skupinu opouští, nakonec Frodo se svým druhem Samem sami pokračují v cestě. V poslední části knihy pak dochází k závěrečnému střetnutí mezi „dobrem“ a „zlem“ posledního města lidí, Frodo a Sam dokončují poselství a ničí prsten, což se jim podaří. Po návratu do svého kraje však zjišťují, že je jejich rodné území pod nadvládou Sarumana, kterého se jim ale nakonec povede sesadit a opět nastolit mír. Andrea Čudrnáková k Pánovi prstenů ještě doplňuje: *„Tolkien je obratným vypravěčem a mistrem popisu; kouzlí před čtenářem fantastické, nadpozemsky krásné i kruté děsivé scénérie, popisuje velká strádání i velkolepé bitvy a nejednou odlehčuje tíživé či napínavé situace vlídným humorem.“*¹²⁴

---

¹²⁴ ČUDRNÁKOVÁ, Andrea. *Elfové, hobiti, trpaslíci a mýty*. Olomouc: FONTÁNA, 2008, ISBN 978-80-7336-427-4. str. 21